

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΔ
ΤΕΥΧΟΣ 133
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ,
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ,
ΜΑΡΤΙΟΣ 2015

ΕΚ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

Τήν ώρα τῆς θείας Λειτουργίας τήν εἶδα νά κάθε-
ται σέ μιὰ γωνιά τοῦ ναοῦ. Δέν ἔρχεται συχνά.
Μένει πολύ μακριά καί οἱ ιδιαίτερες συνθήκες
πού ἐπικρατοῦν στά μέρη τῆς δέν τῆς ἐπιτρέπουν
νά ἔχει τήν εὐκαιρία νά ἐκκλησιάζεται συχνά.
"Ὅσες φορές καταφέρνει νά ἔρθει, τό πρόσωπό
τῆς ἀκτινοβολεῖ ἀπό χαρά. Σήμερα ὁμως τό πρό-
σωπό τῆς εἶναι χλωμό, συννεφιασμένο.

Ἡ Λειτουργία τελειώσε. Ξεντύνομαι τά
ἄμφια καί βγαίνω ἀπό τό Ἱερό. Τήν βλέπω
ἀκόμα καθισμένη στή θέση τῆς μέ τό κε-
φάλι σκυφτό. Τήν πλησιάζω. Κηλαίει. Μοῦ
μιλᾷ στή δική τῆς διάλεκτο, ἀκατάληπτη
σέ μένα. Αὐτό τό ὕφος ὁμως τό γνωρίζω.
Ὁ πόνος πού προκαλεῖται ἀπό
τήν ἐμπειρία τοῦ θανάτου εἶναι
ἴδιος σέ ὄλους τοὺς ἀνθρώ-
πους. Ὁ θρῆνος γιά τήν
ἀπώλεια ἀγαπημένου προ-
σώπου δέν κάνει διακρί-
σεις, δέν ἔχει προτιμή-
σεις σέ φυλές, γλώσσες,
χρώματα.

Σέ λίγο ξεκαθαρί-
ζουν τά πράγματα. Ὁ
πατέρας τῆς πέθανε.
Πενθεῖ γιά τήν ἀπώ-
λειά του. Ἀλλά πεν-
θεῖ καί γιά δύο ἀκό-
μα λόγους. Τοῦ εἶχε
μιλήσει γιά τήν κατήχησή τῆς. Γιά τήν βάπτισμα καί
τήν εἴσοδό τῆς στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ὁ
γέρο-πατέρας τῆς ἄκουγε ἀχώρταγα. Ζητοῦσε λε-
πτομέρειες. Εὐχαριστιόταν νά μαθαίνει τά ὅσα
τοῦ ἔλεγε ἡ κόρη του γιά τήν χριστιανική πίστη.
Κάποια στιγμή εἶπε στήν κόρη του ὅτι θά ἤθελε κι
αὐτός νά γίνει χριστιανός, ἀλλά φοβόταν. Στά μέ-
ρη του κάτι τέτοιο εἶναι ἐγκλημα. Θά κινδύνευε ὁ
ἴδιος καί ἡ οἰκογένειά του. "Ἐνα πρωινό, χωρίς νά
ἀσθενήσει, ἔφυγε ξαφνικά ἀπό τόν μάταιο τοῦτο
κόσμο. Ἡ πιστή κόρη θρηνεῖ τώρα γιατί ὁ πατέ-

ρας τῆς ἔφυγε χωρίς νά λάβει τή χάρη τοῦ βαπτί-
σματος. Θρηνεῖ ἀκόμη διότι στά μέρη τῆς δέν
μπορεῖ νά κηδέσει τό ἄψυχο σῶμα ἀλλά εἶναι
ὑποχρεωτικό νά ἀποτεφρωθεῖ.

Ἦψώνει τά θλιμμένα μάτια τῆς καί μέ κοιτᾷ. Μέ
φωνή σπασμένη μέ ρωτᾷ: Πάτερ, πού βρίσκεται
τώρα ἡ ψυχή τοῦ πατέρα μου; Τί τύχη τήν περι-
μένει; Κοιτᾷ τό θλιμμένο πρόσωπο, τό

αὐλακωμένο ἀπό τά δάκρυα.

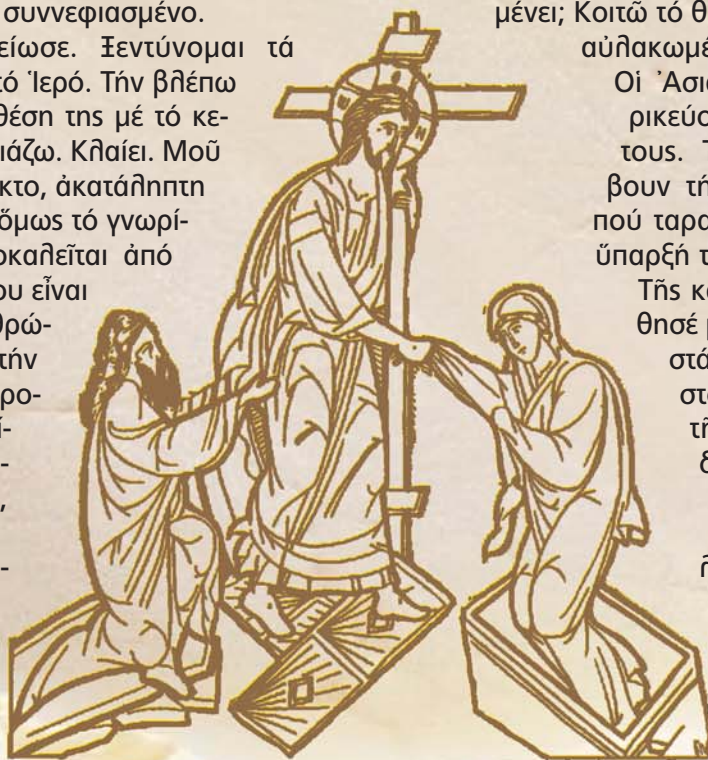
Οἱ Ἀσιάτες δύσκολα ἐξωτε-
ρικοῦν τά συναισθήματά
τους. Τά δάκρυά τῆς κρύ-
βουν τή μεγάλη φουρτούνα
πού ταρακουνᾷ συθέμελα τήν
ὑπαρξή τῆς.

Τῆς κάνω νόημα. Ἀκολοῦ-
θησέ με. Πηγαίνουμε μπρο-
στά στήν εἰκόνα τοῦ Χρι-
στοῦ. Ἦκου, παιδί μου,
τῆς λέω. Αὐτός μᾶς
διαβεβαίωσε πῶς εἶναι
ἡ Ζωή καί ἡ Ἀνάστα-
ση. Πῶς ἦρθε γιά νά
ἠλυτρώσει καί νά σώσει
κάθε ἄνθρωπο ἀπό
τήν ἀμαρτία, τόν
διάβολο καί τόν
θάνατο. Αὐτά κρα-
τοῦν τώρα τήν ψυ-
χή τοῦ πατέρα σου.

Δική Του εἶναι ἡ κρίση. Ἦς δείξουμε κι ἐμεῖς τήν
ἀγάπη μας κι ἄς ζητήσουμε τό ἔλεός Του γιά τόν
ἀδελφό μας πού πέθανε.

Μέ χαιρέτησε χαρούμενη. Πρέπει νά ἐπιστρέ-
ψει καί πάλι στά μέρη τῆς. Νά ἐτοιμάσει ὅσα πρέ-
πει γιά τόν πατέρα τῆς. Τώρα ὁμως φεύγει χα-
ρούμενη. Γιατί γνωρίζει ὅτι μαζί τῆς συμπορεύεται
Αὐτός πού εἶναι ἡ Ζωή καί ἡ Ἀνάσταση, ἡ χαρά
καί ἡ ἐλπίδα, τό ἀνέσπερο Φῶς καί ὁ μοναδικός
νικητής τοῦ θανάτου. Τοῦ κάθε θανάτου!

† Ὁ Χόνγκ Κόνγκ Νεκτάριος

18^η Ημέρες στό Κονγκό

Στό περασμένο τεύχος («*Πάντα τά Έθνη*» 132, σ.σ. 3 - 10) δημοσιεύσαμε τό πρώτο μέρος του παρόντος άρθρου. Στή συνέχεια ακολουθεί τό δεύτερο καί τελευταίο μέρος του. Υπενθυμίζουμε ότι πρόκειται γιά τίς καθημερινές σημειώσεις του «ιεραποστολικού» ήμερολογίου του σημερινού Μητροπολίτη Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμώνος κ. Γεωργίου, ό όποιος λίγα χρόνια πρίν ως Αρχιμανδρίτης, Πρωτοσύγκελλος τής Ιερής Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης καί Καμpanίας, είχε ταξιδέψει στή Ρεπουμπλικανική Δημοκρατία του Κονγκό. Έκει μέ τήν ιδιότητα του Καθηγητή τής Λειτουργικής στήν Άνωτάτη Έκκλησιαστική Άκαδημία τής Θεσσαλονίκης, δίδαξε τό συγκεκριμένο μάθημα στους φοιτητές τής Θεολογικής Σχολής του Όρθόδοξου Πανεπιστημίου στήν πρωτεύουσα Κινσάσα. Επίσης, κατά τή διάρκεια τής παραμονής του στό Κονγκό, είχε τήν ευκαιρία νά γνωρίσει τίς δυσκολίες καί τους καρπούς του έπιτελούμενου ιεραποστολικού έργου, αλλά καί νά συμμετάσχει ό ίδιος προσωπικά σέ αυτό.

ΜΕΡΟΣ Β΄

10^η ημέρα

Άντίθετα μέ χθές, σήμερα έχει ήλιοφάνεια καί πολλή ζέση. Ευτυχώς, γιά νά στεγνώσουν γρήγορα οί κατεστραμμένοι χωματόδρομοι. Άπό τήν 1^η ώρα των μαθημάτων μπαίνω στήν αίθουσα άποφασισμένος νά τους μιλήσω, έπιτέλους, γιά ένα θέμα τής έπιλογής μου. Συνήθως βομβαρδίζομαι μέ έρωτήσεις, ενδιαφέρουσες μέν, αλλά δέν μπορείς νά κάνεις μάθημα, μέ τή στενή έννοια του όρου. Ό πάπα – Νεστόρ (Νέστωρ), υπάλληλος τής Μητροπόλεως, κα-

τόρθωσε καί ήρθε μέ τό αυτοκίνητό του. Έτσι, ό Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος, μετά τό γεύμα, κατεβαίνει στήν Κινσάσα γιά νά συνεργαστεί μέ τόν Πρέσβη, σχετικά μέ τήν πατριαρχική έπίσκεψη τόν Φεβρουάριο. Τό άπόγευμα παρουσιάζω σέ όλους τους φοιτητές όρισμένες φωτογραφίες άπό διάφορες Όρθόδοξες Έκκλησίες άνά τόν κόσμο (Ιεροσόλυμα, Ρωσία, Ρουμανία). Άπό προηγούμενες συζητήσεις κατάλαβα ότι οί Κονγκολέζοι κατανοοούν μία Όρθοδοξία περιορισμένη στήν Ελλάδα. Επίσης, έχουν τήν έντύπωση ότι μόνον αυτοί αντιμετώπιζουν δυσκολίες στήν εκκλησιαστική τους ζωή. Παίρνω τήν ευκαιρία νά τους έξηγήσω ότι όλες - λίγο πολύ - οί Όρθόδοξες Έκκλησίες πέρασαν διάφορες δυσκολίες μέσα στήν ιστορία τους. Η Ελλάδα είχε επί 4 αιώνας Τουρκοκρατία, τό 1/3 τής Κύπρου είναι κατεχόμενο, οί Έκκλησίες τής Βαλκανικής Χερσονήσου καί ή Ρωσία υπέστησαν, κατά τόν 20^ο αιώνα, σκληρούς διωγμούς άπό άθεϊστικά καθεστώτα. Τους βλέπω έντυπωσιασμένους μέ όσα βλέπουν, συνοδευόμενα άπό τόν σχολιασμό πού κάνω σέ κάθε φωτογραφία. Στήν παρουσίαση μέ βοήθησε ό Πιέρ (Πέτρος), υπάλληλος του εκκλησιαστικού ραδιοφωνικού σταθμού, πού στεγάζεται στίς εγκαταστάσεις τής Σχολής. Μιάς καί ή διήμερη βροχόπτωση μās κράτησε κλεισμένους μέσα, άποφασίζω νά βγώ μέ τόν Ουμπέρ (Ουμπέρτο),

«Μιάς καί ἡ διήμερη βροχόπτωση μᾶς κράτησε κλεισμένους μέσα, ἀποφασίζω νά βγῶ μέ τόν Οὐμπέρ (Οὐμπέρτο), φοιτητή τοῦ 4ου ἔτους, ἔξω ἀπό τή σχολή γιά μιά βόλτα. Ἐκεῖ βρίσκουμε καί ἄλλους φοιτητές...»

φοιτητή τοῦ 4^{ου} ἔτους, ἔξω ἀπό τή Σχολή γιά μιά βόλτα. Ἐκεῖ βρίσκουμε καί ἄλλους φοιτητές. Ἔτσι, περπατοῦμε ὅλοι μαζί συζητώντας. Οἱ Κονγκολέζοι εἶναι πολύ κοινωνικοί καί συζητήσιμοι. Τόσες ἡμέρες ἐδῶ δέν συνάντησα πρόσωπο κατσοφιασμένο. Περνοῦμε καί ἀπό τό σχολεῖο τῶν Μεθοδιστῶν, πού βρίσκεται δίπλα ἀκριβῶς ἀπό τή Σχολή. Οἱ αἰρέσεις καί οἱ πάσης φύσεως σέκτες ὀργιάζουν στό Κονγκό. Τό βράδυ ἡ χορωδία κάνει πρόβα γιά τήν πατριαρχική ἐπίσκεψη, ἐάν τελικά γίνει λόγῳ τῶν κομμένων δρόμων.

11^η ἡμέρα

Μία ἀκόμη ἡμέρα στή Θεολογική Σχολή, μέ τόν Ὅρθρο καί τά μαθήματα τό πρωί. Ἀπό χθές ἀκόμη εἶχα ὑποσχεθεῖ στους φοιτητές νά πᾶμε ὅλοι μαζί μιά βόλτα τό ἀπόγευμα, πρὶν τόν Ἑσπερινό. Πράγματι, ἦρθαν ὅλοι μαζί τοῦ 4^{ου} ἔτους. Πήραμε καί τόν Γκρεγκουάρ (Γρηγόρη) ἀπό τό 3^ο, μᾶς καί σήμερα γιορτάζει στή μνήμη τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἦρθαν καί οἱ δύο ἱεροπαῖδες, ὁ Νικολά (Νίκος) καί ὁ Πόη (Παῦλος), πού μέ διακονοῦν τόσο καλὰ καί προσεκτικὰ κατά τίς Ἀκολουθίες. Ἦταν καί ὀρισμένοι ἄλλοι, πού τούς συναντήσαμε στό δρόμο. Ὅλοι μαζί πηγαίνουμε ἐκεῖ κοντά καί καθόμαστε σέ ἓνα ὑπαίθριο καφενεῖο, τό ὁποῖο διαθέτει μόνον κόκα-κόλα, κι αὐτὴ ζεστή! Τούς κερνῶ ἀπό μία, καθώς δέν ἔχουμε ἄλλη ἐπιλογή. Ἐκεῖνο πού μοῦ κάνει ἐντύπωση εἶναι ὅτι μέ εὐχαρίστησαν πολλῆς φορές,

γιά ἓνα τόσο ἀπλό κέρασμα. Ἐδῶ καί μία καραμέλα ἔχει μεγάλη ἀξία. Ἡ ὥρα περνᾷ γρήγορα καί παίρνομε τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς, γιά νά προλάβομε τόν Ἑσπερινό. Ἀργήσαμε 10 λεπτά, ὅποτε μπαίνω ἀπό τήν ἐξωτερική πόρτα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος, εἶχε ἀρχίσει ἤδη τήν Ἀκολουθία καί φορώντας τό πετραχήλι ἤδη διάβαζε τίς εὐχές, σάν ἀπλὸς παπᾶς. Ἔτσι γίνεται ἐδῶ στήν Ἱεραποστολή. Ὁ ἓνας ἀναπληρῶνει τήν ἀπουσία τοῦ ἄλλου. Ἐκτός ἂν δέν ὑπάρχει ἄλλος, ὅποτε τὰ κάνει ὁ ἴδιος! Στό μεταξύ διαπιστώνω καί μιά ἄλλη, μεγάλη, ἀνάγκη. Ἔρχεται ἓνας φοιτητής καί μέ παρακαλεῖ νά τόν βοηθήσω στή μετάφραση ἑνός κειμένου ἀπό τὰ ἐλληνικά στά γαλλικά. Ἐνα λῆμμα ἀπό μιά ἐγκυκλοπαίδεια. Πρόκειται γιά ἓνα κείμενο σχετικά μέ τήν αἴρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Δυστυχῶς, λείπουν γαλλικά συγγράμματα, ὅποτε οἱ φοιτητές ἀναγκάζονται νά ἀντλοῦν ἀπό ἐλληνικά βιβλία, πού βρίσκονται στή διάθεσή τους. Ἡ γλῶσσα, ὅμως, εἶναι ἐμπόδιο. Καί ὁ κόπος τους ὄχι ἀπλᾶ διπλός, πολλῶς. Ἄς τό ἐκτιμήσουμε αὐτό ὅσοι ἔχουμε πολλῆς δυνατοῦτες καί δέν τίς ἀξιοποιοῦμε.

12^η ἡμέρα

Ἡ ἡμέρα ἀρχίζει μέ ἀπρόοπτα. Μιά κουκουβάγια μπῆκε στήν ἐκκλησία καί γίνεται τό κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν φοιτητῶν. Στό Κονγκό, ὅπως καί σέ ὀλόκληρη τήν Ἀφρική, κυριαρχοῦν πολλῆς δεισιδαιμονίες καί προλήψεις. Ἐξηγῶ στους φοιτητές ὅτι, παρά τό γεγονός ὅτι καί στήν Ἑλλάδα θεωρεῖται ἀπό ὀρισμένους ὡς κακός οἰωνός, ἀποτελεῖ ἐντούτοις τό σύμβολο τῆς σοφίας κι ὅτι εἰκονίζεται σέ κάθε σχολικό βιβλίο. Ἀντιδροῦν ἔντονα λέγοντας ὅτι εἶναι πουλί τοῦ διαβόλου. Ἐνα ἀπό τὰ βασικά ποιμαντικά θέματα, πού ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή καλεῖται νά ἀντιμετωπίσει, εἶναι ἡ ἔντονη καί ἐξαιρετικά διαδεδομένη δεισιδαιμονία. Καί ὁ Σεβασμιώτατος, μετά τό πρωινό, κάνει εἰδικό λόγο γιά τό θέμα αὐτό. Ἐξηγεῖ ὅτι στήν Ὁρθοδοξία δέν ὑπάρχουν κακά πουλιά καί καλὰ πουλιά. Ὅλα εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τόν κόσμον «καλόν λίαν» κι ὡς «καλόν λίαν» πρέπει νά τόν ἀποδεχόμαστε. Ἡ ἡμέρα κυλᾷ ἤρεμα. Ἡ καταραχτώδης βροχὴ θά ἐπιδεινώσει τήν κακή κατάσταση τῶν αὐτοκινητοδρό-

«Στό άκουσμα του γεγονότος, ο Νικολά προτείνεινά βαπτίσουμε
καί 3 παιδάκια της γειτονιάς, πού συχνάζουν
στήν έκκλησία της Σχολής...»

μων. Ὁ Σεβασμιώτατος μου ζητᾶ νά βαπτίσω τό παιδί του Μαρτέν (Μαρτίνου), υπαλληλῆου τῆς Σχολῆς ἢ μᾶλλον του ἄνθρώπου γιά ὅλες τίς δουλειές. Ἀμέσως εἰδοποιῶ τόν μοναχό π. Ζάν (Ἰωάννη), τόν δόκιμο μοναχό Ραφαήλ (Ραφαήλ) καί τούς ἱεροπαῖδες Νικολά καί Πόλη, προκειμένου νά μέ βοηθήσουν εἴτε διακονώντας εἴτε ψάλλοντας. Στό άκουσμα του γεγονότος, ὁ Νικολά προτείνει νά βαπτίσουμε καί 3 παιδάκια τῆς γειτονιάς, πού συχνάζουν στήν έκκλησία τῆς Σχολῆς. Πῆγε, μάλιστα, τήν ὥρα του Ἑσπερινου γιά νά συνηνοθεῖ μέ τούς προτεστάντες γονεῖς τους. Γυρνᾶ χαρούμενος, διότι δέχθηκαν. Ὁ Σεβασμιώτατος, ὅμως, ἐκδηλώνει μιά ἐπιφυλακτικότητα. Δέν πρέπει -λέει- νά ἐνθουσιαζόμεστε ἢ νά βιαζόμεστε. Θά ἦταν προτιμότερο νά βαπτιστοῦν καί οἱ γονεῖς, ὀλοκλήρη δηλαδή ἡ οἰκογένεια. Ἀλλήως πῶς θά κατηχηθοῦν τά παιδιά, καταλήγει. Στό γεγονός αὐτό δύο πράγματα θαύμασα. Τό πρῶτο εἶναι ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή δέν βιάζεται οὔτε ἐπιθυμεῖ προσέλευση στό βάπτισμα ἀτόμων τά ὁποῖα εἴτε δέν ἔχουν κατηχηθεῖ, εἴτε δέν ἐξασφαλίζεται ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων κατήχησή τους. Τό δεύτερο καί ἐντυπωσια-

κό εἶναι ὁ ἱεραποστολικός ζῆλος του φοιτητῆ - ἱεραποστολῆου, πού προοιωνίζει τό μέλλον τῆς Ὁρθοδοξίας στό Κονγκό. Καί τό ἀκόμη σημαντικότερο εἶναι ὅτι παρόμοιο ζῆλο ἔχουν πολλοί φοιτητές.

13^ο ἡμέρα

Ἐπιτέλους! Ἡ κουκουβάγια βγήκε ἀπό τήν ἐκκλησία. Ὁ Σεβασμιώτατος εἶχε πεί ἀπό χθές βράδυ ν' ἀφήσουν τά παράθυρα ἀνοικτά ὅλη νύχτα, ὅπως κι ἔγινε. Μιά βαθιᾶ ἱκανοποίηση βλέπω ζωγραφισμένη στά πρόσωπα τῶν φοιτητῶν, πού σιγά-σιγά ἔρχονται γιά τόν Ὁρθρο. Δύσκολο νά ξεριζωθοῦν προλήψεις αἰῶνων, ἀκόμη καί γιά φοιτητές θεολογίας. Τό ἀπόγευμα ὁ Κάνκου (Πρόδρομος), ἓνας φοιτητῆς του 4^{ου} ἔτους, μου ζητᾶ νά μιλήσουμε. Τίς προάλλες τό ἴδιο μου εἶχε ζητήσει καί ὁ δίδυμος ἀδελφός του, ὁ Μπούι (Δαυίδ). Ἔχουν στήν οἰκογένειά τους καί ἄλλα δύο ζεύγη διδύμων ἀδελφῶν, τρία συνοδικά. Καταπληκτικό! Πάντως, δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού κάποιος φοιτητῆς μου ζητᾶ νά μιλήσουμε ἰδιαίτερως. Καί στήν ἀρχή ἤμουν λίγο συγκρατημένος. Γρήγορα, ὅμως, συνειδητοποίησα ὅτι οἱ φοιτητές ἄρχισαν νά μέ πλησιάζουν, γιὰτι μποροῦσαν νά μου μιλήσουν στή γλώσσα τους. Δέν μου ζητοῦν κάτι ἰδιαίτερο, ὅπως ἀρχικά φανταζόμουν. Ἀπλῶς θέλουν κάποιον νά μιλήσουν, νά ἐκφράσουν τήν ἀγωνία τους γιά τό μέλλον τῆς Ἱεραποστολῆς, καί γιά τήν προσωπική τους πορεία ἢ ἀκόμη καί νά ρωτήσουν κάτι. Ἔτσι ἔγινε καί μέ τόν Κάνκου. Βγαίνουμε, λοιπόν, λίγο ἔξω ἀπό τόν περίβολο τῆς Σχολῆς, γιά νά περπατήσουμε καί ταυτόχρονα νά συζητήσουμε. Ὁ ἴδιος, ὅπως καί ὁ ἀδελφός του, μιλοῦν ἐλληνικά. Τά ἔμα-

«Οἱ Κονγκολέζοι διακρίνονται γιά τή φιλομάθειά τους...»

«Στό μεταξύ, βλέπω κάτι πού μέ ξαφνιάζει: κάποιος νά μεταφέρει στό κεφάλι του κάτι δυσανάλογα μεγάλο...»

θαν στή Θεσσαλονίκη, στό ειδικό σχολείο του Πανεπιστημίου. Κατά την παραμονή τους στή Θεσσαλονίκη έμαθαν και Βυζαντινή μουσική. Οι Κονγκολέζοι διακρίνονται γιά τή φιλομάθειά τους. Τό διαπιστώνω και προσωπικά. Δεξιά και άριστερά του χωματόδρομου, μέσα από τίς φυλλωσιές των θάμνων, βλέπεις νά πετάγονται ατέλειωτα παιδάκια. Σέ χαιρετούν έγκάρδια μέ τήν προσδοκία νά τους δώσεις κάτι. ΄Οχι κάτι μεγάλο, άς πούμε μιά καραμέλα. Στό μεταξύ, βλέπω κάτι πού μέ ξαφνιάζει: κάποιος νά μεταφέρει στό κεφάλι του κάτι δυσανάλογα μεγάλο. ΄Οποτε βγαίνω έξω μέ έντυπωσιάζει ή ικανότητα των Κονγκολέζων, άκόμη και παιδιών, νά μεταφέρουν στό κεφάλι τους διάφορα πράγματα. Κουβαλούν, μέ άπίστευτη ευκολία, ό,τι μπορεί κανείς νά φανταστεί, άς πούμε ένα μπουκάλι νερό! ΄Ορισμένοι θά μπορούσαν νά διαπρέψουν ως άκροβάτες.

14^η ήμέρα

Μετά τό ηρωινό, πολλοί φοιτητές, έκμεταλλευόμενοι τήν ήλιοφάνεια, πιάνουν συζήτηση στον κήπο τής Σχολής. ΄Ο κήπος, πράγματι, προσφέρεται γιά κάτι τέτοιο. Βλάστηση υπάρχει πάντοτε, άν και ή πολλή ζέστη δέν επιτρέπει τήν άνθιση πολλών λουλουδιών. ΄Η ζέστη είναι τόσο μεγάλη πού ή γή στεγνώνει πολύ γρήγορα, άκόμη και μετά από μεγάλη νεροποντή. Στό Κονγκό δέν υπάρχουν εποχές, όπως στήν Ελλάδα. Είναι πάντοτε καλοκαίρι. ΄Υπάρχει μόνον ή περίοδος των βροχών και ή περίοδος τής ξηρασίας. Τό άπόγευμα τελώ στά γαλλικά τή βάπτισμα δύο μωρών, του Νισεφόρ (Νικηφόρου) και του Σιπριάν

(Κυπριανού), παιδιών ύπαλλήλων τής Σχολής. Παρόλο πού δέν είχε ανακοινωθεί, συμμετέχουν πολλοί φοιτητές. Παρόντα και τά τρία μικρά κατηχητόπouλα του Νικολά, του διακονητή του ΄Ιερού Βήματος. Τά έφερε ό ίδιος, γιά νά δούν πώς γίνεται μιά βάπτισμα. ΄Ο Νικολά επισκέπτεται συχνά τήν οικογένεια στή γειτονική καλύβα τους και τους μιλά γιά τήν ΄Ορθοδοξία. Δηλαδή: ποιμαντική από έναν ύποψήφιο ποιμένα! Έλπίζει ότι τά παιδιά θά βαπτιστούν σύντομα, όπως και οι προτεστάντες γονείς τους. Τό βράδυ κι άλλος φοιτητής μέ πλησιάζει, ό Ζακόμπ (΄Ιάκωβος) από τό Κισαγκάνι. Γεννήθηκε σέ ρωμαιοκαθολική οικογένεια. Μετά τό θάνατο τής μητέρας του, ό πατέρας του και ό ίδιος γνώρισαν τήν ΄Ορθοδοξία και βαπτίστηκαν. Σήμερα είναι 30 χρονών και άρραβωνιασμένος μέ μιά ΄Ορθόδοξη κοπέλα. Έδώ όλα τά μέλη μιås οικογένειας δέν είναι πάντοτε ΄Ορθόδοξα. Προφανώς, θά είναι ό πρώτος ιερέας στό Κισαγκάνι, καθώς ή ένορία στερείται έφημερίου εδώ και 20 χρόνια, άφότου δηλαδή έφυγαν οι ΄Ελληνες και έκλεισε ή έλληνική κοινότητα. Χωρίς ιερέα είναι και πολλές άλλες ένορίες. Κάθε Κυριακή, μου έξήγησε, μαζεύονται οι πιστοί, γύρω στά πενήντα άτομα, και ψάλλουν ό,τι γνωρίζουν, υπό τήν καθοδήγηση ενός Κονγκολέζου γιατρού, πού σπούδασε ιατρική στή Θεσσαλονίκη. Στή Σχολή σπουδάζει κι άκόμη ένας φοιτητής από τήν ίδια πόλη. ΄Η συζήτησή μας στρέφεται γύρω από τήν ΄Ιερωσύνη και τήν ΄Ιεραποστολή. Σχεδόν τον ζηλεύω, γιατί -όπως του είπα- αυτός θά είναι πού θά γράψει τήν ιστορία τής ΄Ορθοδοξίας στό Κισαγκάνι. ΄Ήδη τά καλοκαίρια, ό Ζακόμπ, μετά τό τέλος των

«Βλάστηση υπάρχει πάντοτε, άν και ή πολλή ζέστη δέν επιτρέπει τήν άνθιση πολλών λουλουδιών...»

«Τό ἀπόγευμα τελῶ στή γαλλική τή βάπτισιν δύο μωρῶν, τοῦ Νικηφόρου (Νικηφόρου) καί τοῦ Σιπριάν (Κυπριανού), παιδιῶν ὑπαλλήλων τῆς Σχολῆς...»

μαθημάτων, ἐργάζεται ιεραποστολικά, ἐπιμορφώνοντας τοὺς κατηχητές καί ἐνισχύοντας τὴν Ὁρθόδοξη παρουσία σέ ὀλόκληρη τὴν περιοχή. Τό ἴδιο, ἐννοεῖται, κάνουν καί ὄλοι οἱ φοιτητές. Μάλιστα, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος μοῦ εἶπε ὅτι κάποιος ἄλλος φοιτητής κάνοντας μέ τὰ πόδια μιὰ ιεραποστολική περιοδεία στίς διακοπές, πάτησε σέ πηχτή λιάσπη. Αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά χάσει τό ἓνα παπούτσι. Ἡ ιεραποστολική δραστηριοποίηση τῶν φοιτητῶν, τό ἐκ τῶν προτέρων ποιμαντικό ἐνδιαφέρον τους καί ἡ ἀγωνία τους γιά τὴν πορεία τῆς Ὁρθοδοξίας στίς ἀχανεῖς ἐκτάσεις τοῦ Κογκό δείχνει, σέ μέγιστο βαθμό, τὴν ἀξία ἰδρύσεως καί λειτουργίας ἐνός Ὁρθόδοξου πανεπιστημίου, κάτι πού θά φανεῖ καί θά γιγαντωθεῖ κυρίως στό μέλλον.

15^η ἡμέρα

Ὅσο περνοῦν οἱ μέρες ὄλο καί περισσότεροι φοιτητές ζητοῦν νά μιλήσουμε. Ἔτσι, σήμερα σειρά ἔχει ὁ Ζάν (Ἰωάννης), φοιτητής τοῦ 3^{ου} ἔτους ἀπό τὴν περιοχή Ντεκέσε. Ἐκεῖ οἱ ἰθαγενεῖς ζοῦν ἀπομονωμένοι ἀπό τὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Ἡ περιοχή τους βρίσκεται μεταξύ δύο μεγάλων ποταμῶν καί δέν ὑπάρχει δρόμος ἐπικοινωνίας. Ἡ μοναδική συκοινωνία γίνεται μέ ποταμόπλοια. Μοῦ ἐξηγεῖ, μάλιστα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ ὑποφέρουν πολὺ καί ζοῦν ἡμίγυμνοι. Τὸν ρωτῶ γιατί ζοῦν ἡμίγυμνοι. Μήπως εἶναι κάποια τοπική παράδοση; Καί μοῦ ἀπαντᾷ ἀφοπλιστικά: δέν ἔχουν ρούχα. Συμπληρώνει, ἐπίσης, ὅτι οἱ κάτοικοι ἐκεῖ ἀγαποῦν πολὺ τὴν Ὁρθοδοξία. Κατασκεύασαν

μιὰ ξύλινη καλύβα, ὅπου συγκεντρώνονται καί προσεύχονται. Παράκλησή του νά βρῶ καί νά στείλω μερικές μικρές εἰκόνες καί προσευχητάρια στή γαλλικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νά ἔχουν τουλάχιστον κάτι, ἔστω αὐτά. Ἀπλὰ πράγματα, σχεδόν ἀσήμαντα γιά μᾶς, πού ἐδῶ εἶναι πολὺτιμα. Σίγουρα ἓνας ιερέας στὴν περιοχή θά βοηθοῦσε πολὺ. Βλέποντας, λοιπόν, ὁ ἴδιος τὴν κατάσταση πού ὑπάρχει χωρὶς ιερέα ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει τελικά τὴν ιερωσύνη, παρόλο πού εἶχε καλὴ δουλειά. Σπούδασε καί ἐργάσθηκε ὡς δάσκαλος. Ἔτσι, σέ ἡλικία 40 ἐτῶν, σπουδάζει στή Θεολογικὴ Σχολή. Εἶναι μεγάλος καί ἀξιοθαύματος ὁ πόθος του γιά τὴν Ὁρθοδοξία. Γι' αὐτό τὸν λόγῳ ὁ Ζάν ὀργάνωσε, κατὰ τὴν περίοδο τῶν διακοπῶν, ἓνα ταξίδι 250 χιλιομέτρων. Ἠγήθηκε τῆς ὁδοπορίας 40 κατηχούμενων, οἱ ὅποιοι διήνυσαν ὄλη αὐτὴ τὴν ἀπόσταση μέ τὰ πόδια, προκειμένου νά φτάσουν στὸν πλησιέστερο ιερέα καί νά βαπτιστοῦν. Ὅπως καί ἔγινε. Αὐτό θά πεῖ Ἱεραποστολή! Ὁ Ζάν θά γίνει ὁ πρῶτος ιερέας τῆς περιοχῆς. Σχεδόν τὸν ζηλεύω. Ὅπως τοῦ εἶπα, κατὰ τὴν πολὺωρη συζήτησή μας, αὐτὸς θά γράψει τὴν ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν περιοχή. Ἢδη βρῆκε μιὰ ἔκταση γιά τὴν ἀνέγερση ἐκκλησίας καί σχολείου, ὅπου ὁ ἴδιος θά διδάσκει. ἔχει, ἀλλήωστε, τὴν ἐμπειρία τοῦ δασκάλου. Πρέπει, στό σημεῖο αὐτό, νά ποῦμε ὅτι ἡ ἔλλειψη ιερέων εἶναι συχνό φαινόμενο στὴν ἀχανή χώρα τοῦ Κογκό. Γιὰ τὴ μεγάλη ἔλλειψη ιερέων εἶχα διαβάσει προχθές καί σέ μιὰ ἐργασία ἐνός ἀλλοῦ φοιτητῆ, τοῦ Σαμουέη (Σαμουήλ) ἀπὸ τὴν περιοχή τῆς Ντέμπα. Ἐκεῖ ὑπάρχουν 40 ἐνορίες, τό λιγότερο 100 - 150 πιστῶν ἢ καθεμιὰ, χωρὶς ιερέα. Ὅπως μοῦ εἶχε ἐξηγήσει ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος, ὀρισμένοι κατηχούμενοι πεθαίνουν πρὶν προλάβουν νά βαπτιστοῦν, καθὼς καί ὅτι ὑπάρχουν πιστοὶ πού ἔχουν νά κοινωνήσουν 15 χρόνια! Κι ἐμεῖς στὴν Ἑλλάδα κάνουμε εἰδικὰ κηρύγματα καί ὁμιλίες γιά νά πείσουμε τοὺς πιστοὺς νά κοινωνοῦν τακτικά. Τελικά, πόσα πράγματα πρέπει νά ἐκτιμοῦμε!

16^η ἡμέρα

Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν σήμερα. Ἑορτὴ τῆς παιδείας καί γιά τὴ Θεολογικὴ Σχολή. Ὁρίστηκε, λοιπόν, νά τελεστεῖ ἀρχιερατικὴ θεία Λειτουργία. Ὅπως καί τὴν

προηγούμενη φορά, ἔτσι καί τώρα δέν ἔχουμε πρόσφορο. Ἐφοῦ καί τήν προηγούμενη φορά προσκόμισα ἀπλά ψωμάκια, μπορῶ νά τό ἐπαναλάβω καί σήμερα. Ἐνας πανικός, ὅμως, ἐπικρατεῖ γύρω μου. Τηλείωσε τό κρασί! Τώρα, τί κάνουμε; Εὐτυχῶς ὁ π. Ζάν, ὁ μοναχός πού ἔχει τήν εὐθύνη τῆς ἐκκλησίας, τό εἶχε διαπιστώσει ἀπό χθές τό βράδυ καί εἰδοποίησε τόν Σεβασμιώτατο, πού ἀπό χθές βρίσκεται στήν πόλη. Ἡ ἀνακούφισή μου μεγάλη καθώς πρῶι – πρῶι τόν βλέπουμε νά ἔρχεται, φέρνοντας κρασί καί... πρόσφορο. Ἀνέλπιστο γιά τά ἐδῶ δεδομένα. Ἔτσι, ἡ θεία Λειτουργία τελεῖται πανηγυρικά. Οἱ φοιτητές ψάλλουν ἀγγελικά σέ δύο χορούς. Μοῦ προκαλεῖ ἐντύπωση ἡ μεγάλη εὐχέρεια πού ἔχουν στήν ἐναλλαγή τῶν γλωσσῶν: ἐδῶ ἀκοῦς πολλὰ γαλλικά, λίγα ἐλληνικά καί λιγότερα σουαχίλι καί τσιλούμπα (τοπικές γλώσσες). Καί ὅλα αὐτά χορωδιακά καί σέ ἄριστη ἐκτέλεση τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς. Στή Λειτουργία διακρίνω καί μερικά παιδάκια τῆς γειτονιάς. Ὅρισμένα εἶναι βαπτισμένα καί κοινωνοῦν. Ὅλα, ὅμως, ὑποκλίνονται ὅταν τά θυμιάζω. Μεγάλο πρᾶγμα ἡ λειτουργική ἀγωγή. Ἀπό μέρες εἶχα τήν περιέργεια νά δῶ πού μένουν. Ἐπηρεάστηκα καί ἀπό τίς συγκλονιστικές ἱστορίες γιά τή διαβίωση τῶν ντόπιων, ὁπότε ἀποφάσισα νά ἐπισκεφθῶ σήμερα τόν πλησιόχωρο μικρό οἰκισμό, συνοδευόμενος ἀπό ἕναν φοιτητή καί μικρά γειτονόπουλα. Σημειωτέον ὅτι ἐδῶ πάντα πρέπει νά συνοδεύεσαι ἀπό κάποιον ντόπιο, ὅταν βγαίνεις ἔξω ἀπό τόν χώρο σου. Καί

ἐδῶ, ἀκριβῶς, ἔπαθα αὐτό πού λέμε «πολιτισμικό σόκ». Εὐτυχῶς μέ προετοίμασε κάποιος πού εἶχε ἔρθει κατά τό παρελθόν. Δέν υπάρχουν ἰδέξεις νά περιγράψεις τίς ἀθλιές συνθήκες διαβίωσης καί ὑγιεινῆς. Ἔχω ταξιδέψει πολύ στή ζωή μου. Ἐδῶ, ὅμως, δοξάζω τό Θεό πολλῆς φορές! Καί ταυτόχρονα θυμῶνῶ μέ τόν ἑαυτό μου καί τόν πολιτισμό πού ἐκπροσωπῶ. Μετά τή σύντομη ἐξοδο γυρίζουμε στή Σχολή. Τό ἀπόγευμα γίνεται μιά μικρή γιορτή γιά τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες. Ἐκκλησιαστικοί ὕμνοι καί τραγούδια ἀπ' ὅλους τοὺς φοιτητές. Ὁ Σεβασμιώτατος μέ βάζει νά μιλήσω στούς φοιτητές. Εἶναι οὐσιαστικά μιά ἀποχαιρετιστήρια ὁμιλία πρὸς ὅλους τοὺς φοιτητές, ἀφοῦ μεθαύριο φεύγω.

17^η ἡμέρα

Καί σήμερα τελοῦμε ἀρχιερατική θεία Λειτουργία. Τῶν ἁγίων καί θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κύρου καί Ἰωάννου. Στή Βέροια λειτουργεῖ ὁ δεσπότης στήν ἐνορία μου. Ἐορτάζει ὁ σύλληλος τῶν γιατρῶν. Ἐδῶ λειτουργῶ μόνος μέ τόν Σεβασμιώτατο, διότι ὁ π. Καριτόν (Χαρίτων) πῆγε ἀπό χθές σέ μιά περιοχή 160 χιλιόμετρα μακριά. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἐκκλησία τῆς Ὑπαπαντῆς χωρὶς ἐφημέριο. Ἔτσι ἔπρεπε νά πάει κάποιος ἱερέας γιά νά κάνει τήν πανήγυρη μεθαύριο. Μαζί μέ τόν ἱερέα πῆγε καί ὁ δόκιμος μοναχός Ραφαήλ, γιά νά ψάλλει. Ἐδῶ, μιᾶς καί σήμερα εἶναι καθημερινή καί δέν ἔχει ἄλλο ἐκκλησίασμα πλὴν τῶν φοιτητῶν, ὁ Σεβασμιώτατος ἀποφάσισε ἡ θεία Λειτουργία νά ἔχει ἐκπαιδευτικό χαρακτήρα. Οἱ φοιτητές, ἰδίαιτερα οἱ ψάλλτες καί οἱ ἱερόπαιδες, δέν γνωρίζουν καλὰ τό τυπικό μιᾶς ἀρχιερατικῆς Λειτουργίας. Παρατήρησα, ἐντούτοις, ὅτι οἱ φοιτητές ἐδῶ εἶναι ὑπάκουοι καί μαθαίνουν γρήγορα. Αὐτό μοῦ εἶχε πεί κι ὁ φίλος μου Γιάννης Λιάκος, Καθηγητῆς Μουσικολογίας, ἐκπληκτος κι αὐτός ἀπό τήν ταχύτητα ἐκμάθησης καί ἀφομοίωσης τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, πού εἶχε ἀναλάβει πέρυσι νά τοὺς διδάξει. Ἦδη, σέ σχέση μέ χθές, τόσο οἱ ψάλλτες ὅσο καί οἱ ἱερόπαιδες δέν κάνουν τόσα λάθη. Διάκονο δέν ἔχουμε, ὅπως καί χθές. Ὁ μοναδικός διάκονος π. Τιμοτέ (Τιμόθεος), βρισκόταν στήν Ἑλλάδα, στή Θεσσαλονίκη συγκεκριμένα, γιά τό μεταπτυχιακό του. Ἐπιστρέφοντας ἐχθές, ἐγκληωβίστηκε στό Κάιρο. Λόγω τῶν ἀντικυ-

«Ἐπηρεάστηκα καί ἀπό τίς συγκλονιστικές ἱστορίες γιά τή διαβίωση τῶν ντόπιων, ὁπότε ἀποφάσισα νά ἐπισκεφθῶ σήμερα τόν πλησιόχωρο μικρό οἰκισμό, συνοδευόμενος ἀπό ἕναν φοιτητή καί μικρά γειτονόπουλα...»

βερντικῶν ταραχῶν, πού γίνονται στήν Αἴγυπτο, ματαιώθηκαν πολλές πτήσεις. Ἔτσι, δέν μπόρεσε ἀκόμη νά ἔρθει. Ἴσως δέν θά προλάβω νά τόν γνωρίσω, ἀφοῦ κι ἐγώ φεύγω αὔριο. Τέλος πάντων, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει διάκονος, χρέν διακόνου ἀναλαμβάνουν δύο φοιτητές· ἐχθές, μέ πολλή λάθη. Σήμερα καλύτερα. Εἶπαμε, οἱ Κονγκολέζοι μαθαίνουν εὔκολα. Μετά τή Λειτουργία, οἱ φοιτητές μου, ἀφοῦ εἶχαν ντυθεῖ ὁμοιόμορφα, μοῦ ζητοῦν νά φωτογραφηθοῦμε. Στό μεταξύ, ἦρθε σήμερα κι ὁ Ἑλληνας Πρέσβης, κ. Ἀλέξανδρος Κατράνης. Εἶναι καί αὐτός καθηγητής τῆς Σχολῆς. Διδάσκει Κανονικό Δίκαιο. Ἔτσι, βγάζουμε τήν ἀναμνηστική φωτογραφία ὄλοι μαζί: ὁ Μητροπολίτης, ὁ Πρέσβης, ἐγώ καί οἱ φοιτητές τοῦ 4^{ου} ἔτους. Εἶναι, πιστεύω, σημαντικό γιά τούς φοιτητές, νά βλέπουν τήν Ἑλλάδα νά συμπαρίσταται στό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς.

18^η ἡμέρα

Σήμερα εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα στή Σχολή, στό Κονγκό. Κάνω τό τελευταῖο μάθημα. Τό κλίμα εἶναι κάπως... Πῶς νά τό κάνουμε! Λυπᾶσαι ὅταν φεύγεις ἀπό ἕναν τόπο πού σέ ἀνέπαυσε. Τόν δεσπότη, ἔτσι κι ἀλλήως τόν γνωρίζω ἐδῶ καί 30 χρόνια. Δέθηκα, ὅμως, καί μέ τούς ἀνθρώπους τῆς Σχολῆς, καθηγητές, φοιτητές, ὑπαλλήλους. Καλῶς εἶπε ὁ Καθηγητής τῆς φαρμακευτικῆς: ἔτσι ἔπρεπε νά εἶναι ὅλα τά Πανεπιστήμια. Νά ὑπάρχει ἀνθρώπινη σχέση. Ὅπως συνέβαινε καί παλαιότερα στήν Ἑλλάδα, ὅπως ἀκοῦμε τουλάχιστον. Τούς ἀποχαιρετῶ ὄλους καί ἀναχωρῶ μέ τόν Σεβασμιώτατο κ. Νικηφόρο γιά τήν Κινσάσα. Βλέπω τόν δεσπότη ἐξαιρετικά ἀνήσυχο, ὅπως εἶναι φυσικό, σχετικά μέ τόν διάκονο, τόν π. Τιμόθεο, ὁ ὁποῖος, γιά τρίτη ἡμέρα, εἶναι ἀποκληισμένος στό ἀεροδρόμιο τοῦ Καΐρου. Κατά τή διαδρομή τηλεφωνοῦν ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια. Ματαιώνεται ἡ Πατριαρχική ἐπίσκεψη, γιά εὐθετότερο χρόνο. Νά ἡρεμήσουν οἱ ταραχές στήν Αἴγυπτο. Μόλις φθάνουμε στό Ἐπισκοπεῖο ἔρχεται καί ὁ Σεβασμιώτατος Πενταπόλεως ἀπό τήν Κανάγκα, ὅπου παρέμεινε ἐπί δεκαῆμερο. Τρῶμε ὄλοι μαζί. Τό ἀπόγευμα ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικηφόρος, ὁ π. Ἰάκωβος καί ὁ πάπα Ζάν μέ συνοδεύουν στό ἀεροδρόμιο. Ἀρχίζει τό πολῦωρο ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς μου στήν Ἑλλάδα, με-

«Ὁ Ζακόμπ, ὁ Ζάν, ὁ Σαμουέλ, ὁ Πόλλ ἀλλῶ καί ὁ μικρότερός τους Νικολλά, εἶναι φοιτητές τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καί ταυτόχρονα σύγχρονοι Ἱεραπόστολοι...»

τά ἀπό 18 ἡμέρες παραμονῆς στό Κονγκό. Καθώς τό τεράστιο ἀεροπλάνο τῆς Air France ἀπογειώνεται, μιά σκέψη παραμένει καρφωμένη στό μυαλό μου: ὁ Ζακόμπ, ὁ Ζάν, ὁ Σαμουέλ, ὁ Πόλλ ἀλλῶ καί ὁ μικρότερός τους Νικολλά, εἶναι φοιτητές τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καί ταυτόχρονα σύγχρονοι Ἱεραπόστολοι. Κι ἐγώ καθηγητής τους. Ἄθελά τους, ὅμως, ἔγιναν δάσκαλοι μου. Αὐτοί πού μέ βοήθησαν νά δῶ μέ ἄλλο μάτι τήν ἱερωσύνη. Καί νά ἐπαναπροσδιορίσω τήν ἱερατική μου αὐτοσυειδησία. Αὐτοί πού ἴσως ἀποτελέσουν γιά μένα τό μέτρο τῆς αὐστηρῆς - ἀλλοίμονο- κρίσης τοῦ Δικαιοκρίτου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκτός ἄν...

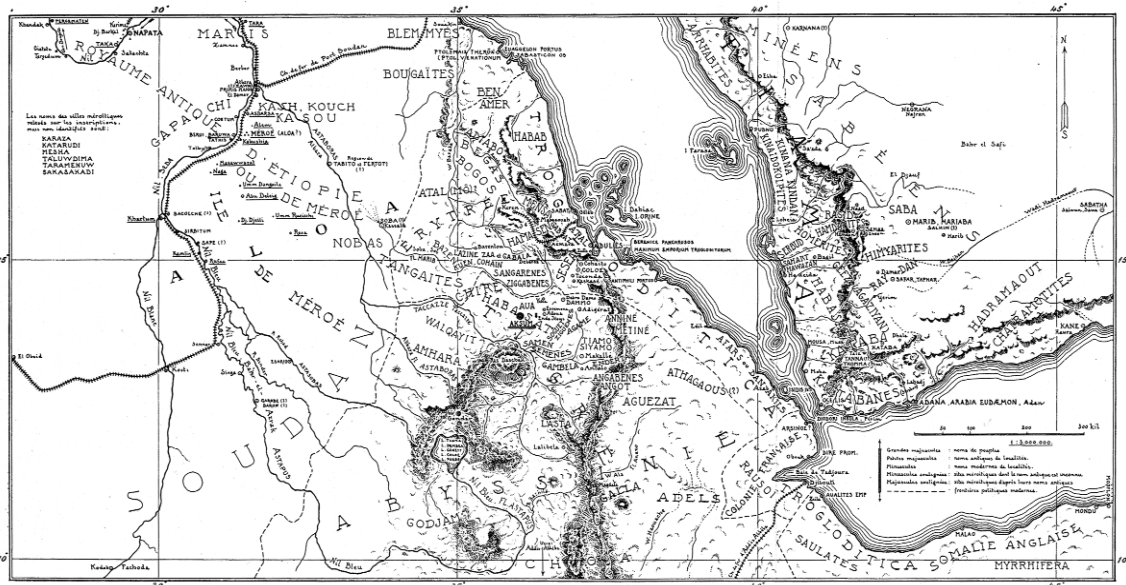
Ὁ ἅγιος Φρουμέντιος καὶ οἱ ἀπαρχές τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Αἴθιοπία

Ἀπό τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων μαθαίνουμε, πῶς ὁ πρῶτος Αἴθιοπας πού προσήλθε στόν Χριστιανισμό ἦταν ὁ εὐνοῦχος ἀξιωματοῦχος τῆς βασιλείας τῆς Αἴθιοπίας Κανδάκης, ὁ ὁποῖος κατηχήθηκε καί βαπτίστηκε ἀπό τόν ἅγιο διάκονο Φίλιππο (Πράξ. 8,26-39). Καί ὁ ἐκκλησιαστικός ιστορικός Σωκράτης ἀναφέρει πῶς ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος κήρυξε τή χριστιανική πίστη στήν Αἴθιοπία.

Δέν μπορούμε, ὥστόσο, νά μιλήσουμε γιά ἀξιόλογη παρουσία, καί πολύ περισσότερο γιά συγκροτημένες κοινότητες χριστιανῶν στήν ἀφρικανική αὐτή χώρα πρὶν ἀπό τόν 4ο αἰώνα, ὅποτε πραγματοποιήθηκε ὁ εὐαγγελισμός της ἀπό τόν ἅγιο Φρουμέντιο, πρῶτο Ἐπίσκοπο Ἀξώμης, καί τόν ἀδελφὸ του Αἰδέσιο.

Στό κήρυγμα τῶν δύο ἀδελφῶν ἀναφέρονται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ιστορικοὶ τοῦ 5ου αἰῶνα Ρουφίνος, Θεοδώρητος Κύρου, Σωκράτης καί Σωζομενός. Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες τους, τίς ὁποῖες συμπληρώνουν τὰ σχετικά αἰθιοπικά συναξάρια, στὰ χρόνια τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (306-337), ὁ ἔμπορος καί φιλόσοφος Μερόπιος, Ἕλληνας ἀπό τήν Τύρο, ἐπιχείρησε ἓνα ἐξερευνητικό ταξίδι στήν Ἰνδία (ἔτσι λεγόταν στὰ ἐλληνορωμαϊκά χρόνια ἡ Αἴθιοπία). Τόν συνόδευαν δύο συγγενεῖς καί μαθητές του, οἱ νεαροὶ ἀδελφοὶ Φρουμέντιος καί Αἰδέσιος.

Τό πλοῖο τους, ἐπιστρέφοντας, ἔπιασε σέ μία ἀφρικανική ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας γιά τὴν προμήθεια τροφίμων καί νεροῦ. Ἐκεῖ δέχτηκαν

Χάρτης τῆς ἀρχαίας Αἴθιοπίας μέ τή Ν. Ἀραβία. Τά βασίλεια τῆς Ἀξώμης, τῆς Νουβίας καί τῆς Μερῶν

τήν επίθεση τῶν ἄγριων ἰθαγενῶν, πού ἔσφαξαν ὄλο τό πλήρωμα καί τόν Μερόπιο. Ἔφυγαν ζωντανούς μόνο τούς δύο νέους, τούς ὁποίους ὀδηγήσαν στό βασιλιά τους Alameda τοῦ τότε αἰθιοπικοῦ κράτους τῆς Aksum (Ἀξώμης).

Σύντομα ὁ βασιλιάς, ἐκτιμώντας τή μὴ μὴ χάρισματά τους, τούς προσέλαβε στήν ὑπηρεσία του. Στόν Φρουμέντιο ἀνέθεσε τὰ ὑψηλά καθήκοντα τοῦ γραμματέα καί τοῦ οἰκονόμου, ἐνῶ στόν Αἰδέσιο τήν ἐμπιστευτική διακονία τοῦ οἰνοχόου. Ἡ ἐντιμότητα καί ἡ ἀπόδοσή τους τόν εὐχαρίστησαν τόσο, ὥστε, λίγο πρὶν πεθάνει, τούς χάρισε τήν ἐλευθερία τους.

Μετά τό θάνατο τοῦ Alameda, ἡ χήρα βασίλισσα παρακάλεσε μέ δάκρυα τούς δύο ἀδελφούς νά μείνουν κοντά της ὡς συγκυβερνήτες τοῦ κράτους καί συνεπύτροποι τῶν ἀνήλικων βασιλοπαίδων Abrehâ καί Asbeha, τῶν ὁποίων, ἄλλωστε, εἶχαν διατελέσει καί παιδαγωγοί. Οἱ ἱεσῖες τῆς βασίλισσας στράφηκαν κυρίως πρὸς τόν Φρουμέντιο, πού ἦταν μεγαλύτερος στήν ἡλικία καί ἰκανότερος ἀπό τόν Αἰδέσιο. Τελικά καί οἱ δύο ὑποχώρησαν στίς βασιλικές παρακλήσεις καί παρέμειναν στή χώρα. Ὁ Φρουμέντιος, μάλιστα, δέν ἄργησε νά ἀναδειχθεῖ σέ ἀντιβασιλιά καί οὐσιαστικό κυβερνήτη τοῦ βασιλείου τῆς Ἀξώμης.

«Στό διάστημα αὐτό», σημειώνει ὁ Ρουφίνος, «ὅσο ὁ Φρουμέντιος εἶχε τήν ἐξουσία στά χέρια του, ὁ Θεός κατένυξε τήν καρδιά του. Ἔφρονισε, λοι-

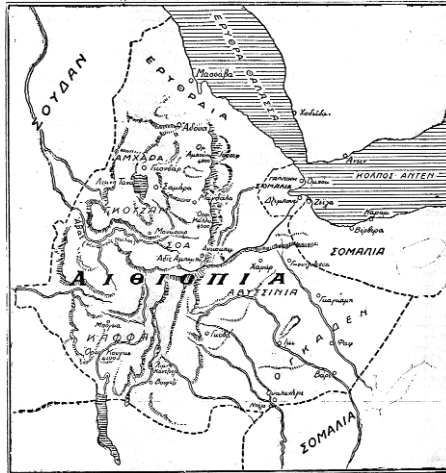
πόν, νά μεριμνᾷ μέ ζήλο γιά τούς Ρωμαίους ἐμπόρους, πού ἦταν χριστιανοί, καί νά τούς παρακινεῖ στήν ἴδρυση εὐκτηρίων οἰκῶν σέ διάφορους τόπους, ὅπου θά συγκεντρώνονταν γιά προσευχή

σύμφωνα μέ τόν ρωμαϊκό τρόπο. Τό ἴδιο ἔκανε καί αὐτός, ἐνθαρρύνοντας ἔτσι τούς ἄλλους καί ἐλκύνοντας τους μέ τό ζήλο καί τίς εὐεργεσίες του γιατί τούς ἔδινε ὅ,τι χρειαζόταν, προσφέροντας χώρους γιά τὰ κτήρια καί γιά ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀνάγκη, ρίχνοντας μέ κάθε τρόπο τό σπόρο τοῦ Χριστιανισμοῦ στή χώρα».

Μετά ἀπό τήν ἐνηλικίωση τῶν δύο πριγκίπων Abrehâ καί Asbeha (στίς ἐλληνικές πηγές ἀναφέρονται ὡς Ἀϊζανᾶς καί Σαζανᾶς), οἱ ὁποῖοι, λόγω τῆς συμβολῆς τους στή διάδοση τῆς πίστεως στήν Αἰθιοπία, ἐορτάζονται ὡς ἅγιοι καί ἰσαπόστολοι τήν 1η Ὀκτωβρίου (αιθιοπικό ἐορτολόγιο), ὁ Αἰδέσιος καί ὁ Φρουμέντιος ἀποφάσισαν νά ἀναχωρήσουν. Ὁ πρῶτος ἐπέστρεψε στήν Τύρο, ὅπου λίγο ἀργότερα χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, καί ὁ δεύτερος ἔφτασε μέσω τῆς Φοινίκης στήν

Ἀλεξάνδρεια, τό πλησιέστερο χριστιανικό κέντρο. Ἐκεῖ συνάντησε τόν Μέγα Ἀθανάσιο (†373), πού λίγο πρὶν (328) εἶχε κατασταθεῖ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας.

Μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον ἀλλήλα καί βαθιά συγκίνηση ἄκουσε ὁ ἅγιος Ἀρχιεπίσκοπος ὅλα ὅσα τοῦ διηγήθηκε ὁ Φρουμέντιος, ὁ ὁποῖος τόν παρακάλεσε νά φροντίσει γιά τούς χριστιανούς τῆς Αἰθιο-

Ἑλληνικός χάρτης τῆς Αἰθιοπίας

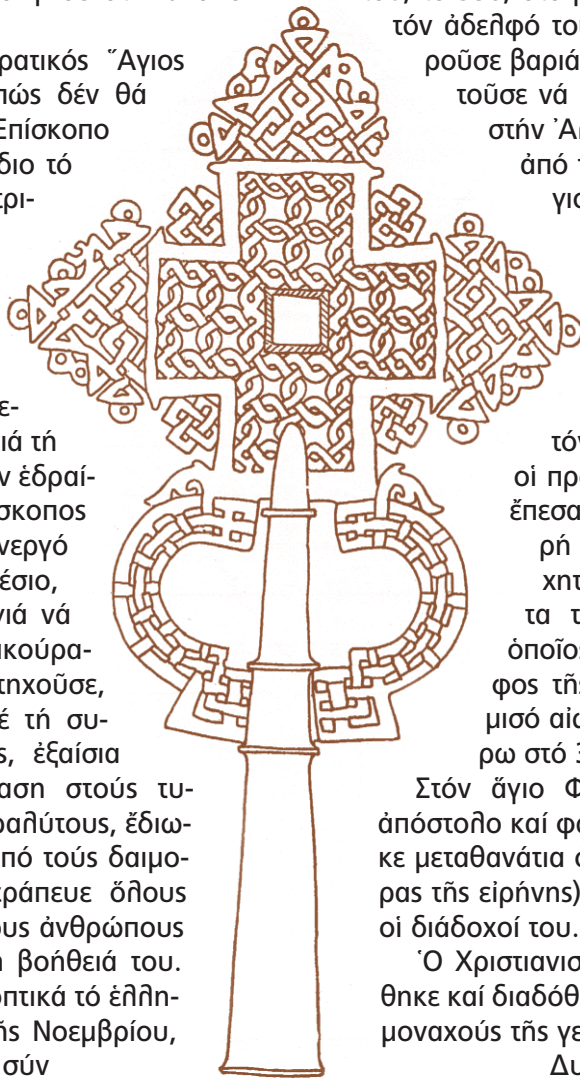

Ἀχυρόκτιστος αἰθιοπικός ναός τῆς ὑπαίθρου

πίας. «Ἄγιε πάτερ», τοῦ εἶπε, «ἦρθα νά ζητήσω ἕναν Ἐπίσκοπο, γιά νά ποιμάνει τή νεαρή αὐτή Ἐκκλησία, πού ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ ἴδρυσε καί ἡ δική σου προστασία μπορεῖ νά ὁδηγήσει στήν ἀνθιση καί τήν ἀκμή».

Ὁ διακριτικός καί διορατικός Ἅγιος Ἀθανάσιος σοφά ἔκρινε πώς δέν θά ἔβρισκε καταλληλότερο Ἐπίσκοπο γιά τήν Αἰθιοπία ἀπό τόν ἴδιο τό Φρουμέντιο. Χωρίς χρονοτριβή, λοιπόν, τόν χειροτόνησε (γύρω στό 330) καί τόν ἔστειλε πίσω στήν Ἀζώμη, γιά νά συνεχίσει τό εὐαγγελικό ἔργο.

Μέ καταπληκτική ἀποτελεσματικότητα ἐργάστηκε γιά τή διάδοση τῆς πίστεως καί τήν ἐδραίωση τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος Φρουμέντιος, ἔχοντας συνεργό στό ἔργο του καί τόν Αἰδέσιο, πού ἦρθε ἀπό τήν Τύρο γιά νά τόν βοηθήσει. Περίοδευε ἀκούραστα στή χώρα, κήρυττε, κατηχοῦσε, βάπτιζε καί ἐπιτελοῦσε, μέ τή συνέργεια τῆς θείας Χάριτος, ἐξάισια θαύματα: Χάριζε τήν ὄραση στούς τυφλοῦς, ἀνόρθωνε τοὺς παραλύτους, ἔδιωχνε τά πονηρά πνεύματα ἀπό τοὺς δαιμονισμένους καί, γενικά, θεράπευε ὅλους τοὺς ἀσθενεῖς καί ἀνάπηρους ἀνθρώπους πού μέ πίστη ζητοῦσαν τή βοήθειά του. Ἔτσι, ὅπως ἀναφέρει συνοπτικά τό ἐλληνικό συναξάρι του τῆς 30ῆς Νοεμβρίου, «ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μόνος, σὺν Θεῷ, πᾶσαν τήν τῶν Ἰνδῶν βαπτίσας χώραν καί ἱερεῖς ἐξ αὐτῶν χειροτονήσας καί ναοὺς διαφόρους ἐγείρας καί εἰδωλεῖα καταστρέψας καί τὰ ξόανα πάντα συντρίψας, ἅπαν τό ἔθνος εἰς θεογνωσίαν μετέβαλεν». Ἀπό τοὺς πρώτους Ἀζωμίτες πού βαπτίστηκαν, ἦταν ὁ βασιλιάς Abrehâ (Ἀϊζανᾶς) μέ τήν οἰκογένειά του.

Σταυρός εὐλογίας μέ τά χαρακτηριστικά τῆς αἰθιοπικῆς τεχνοτροπίας

Στά μέσα τοῦ 4ου αἰώνα ὁ ἀρειανός αὐτοκράτορας Κωνσταντῖος (337-361) ἐπιχείρησε νά ἐπιβάλλει στήν Αἰθιοπία τόν Ἀρειανισμό. Μέ ἐπιστολή του, τό 356, στό βασιλιά Abrehâ (Ἀϊζανᾶ) καί τόν ἀδελφό του Asbeha (Σαζανᾶ), κατηγοροῦσε βαριά τόν Μέγα Ἀθανάσιο καί ζητοῦσε νά σταλεῖ ὁ ἅγιος Φρουμέντιος στήν Ἀλεξάνδρεια γιά νά κατηχηθεῖ ἀπό τόν αἰρετικό ἐπίσκοπο Γεώργιο. Ὁ ἐκκλησιαστικός ἱστορικός Φίλοστοργίος ἀναφέρει, ἐπίσης, ὅτι ὁ ἀρειανός ἐπίσκοπος Θεόφιλος πῆγε στήν Αἰθιοπία, σταλμένος ἀπό τόν Κωνσταντῖο, γιά νά στηρίξει ἐκεῖ τόν Ἀρειανισμό. Ὅλες, ὅμως, οἱ προσπάθειες τοῦ αὐτοκράτορα ἔπεσαν στό κενό, χάρη στή σθεναρή ἀντίδραση καί τήν ἀκαταμάχητη ὀρθόδοξη προσωπικότητα τοῦ ἁγίου Φρουμεντίου, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ κυβέρνησε τό σκάφος τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας γιά μισό αἰώνα, κοιμήθηκε εἰρηνικά γύρω στό 380, ἑκατό χρονῶν περίπου.

Στόν ἅγιο Φρουμέντιο, τόν κατεξοχὴν ἀπόστολο καί φωτιστή τῶν Αἰθιοπῶν, δόθηκε μετθανάτια ὁ τίτλος Abba Salâma (πατέρας τῆς εἰρήνης), πού φέρουν μέχρι σήμερα οἱ διάδοχοί του.

Ὁ Χριστιανισμός, στή συνέχεια, στερεώθηκε καί διαδόθηκε ἀκόμα περισσότερο ἀπό μοναχοὺς τῆς γειτονικῆς Ἄνω Αἰγύπτου.

Δυστυχῶς, τόν 6^ο αἰώνα (ἡ σύμφωνα μέ νεώτερες ἔρευνες, τόν 7^ο αἰώνα, ὅποτε ὁ κόπτης πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Βενιαμίν [620-665] χειροτόνησε τόν πρῶτο μονοφυσίτη μητροπολίτη Αἰθιοπίας Κύριλλο), στόν ἱεραποστολικό ἀγρό τοῦ ἁγίου Φρουμεντίου ἐπικράτησε ὁ Μονοφυτισμός.

Μ.Σ.Π.

Ποιμαντικές επισκέψεις στις πόλεις Dolisie και Nkayi

Στις αρχές Φεβρουαρίου, στα πλαίσια ολιγοήμερης ποιμαντικής περιοδείας, ο Θεοφιλέστατος Έπίσκοπος Μπραζαβίλ και Γκαμπόν κ. Παντελεήμων με συνοδό του τόν Πρωτοπρεσβύτερο π. Μάξιμο Oumba, Γενικό Αρχιερατικό Έπιτροπο της Ίερās Έπισκοπής, επισκέφθηκε τό Dolisie. Κατά τήν παραμονή του στήν πόλη είχε τήν εύκαιρία τής ευχάριστης επικοινωνίας μέ τά περιθαλπόμενα παιδιά του έκκλησιαστικού Όρφανοτροφείου «Άγιος Ευστάθιος», καθώς και μέ τό προσωπικό του Όδρύματος.

Τό Όρφανοτροφείο επισκέφθηκαν τά μέλη τής ανθρωπιστικής Όργάνωσης «Fondation des amis de Mwana Ndeya pour le développement du Congo», ιδρυτής τής οποίας είναι ό κ. Denis Christel Sassou Nguesso, γιός του Προέδρου τής Δημοκρατίας του Κονγκό. Τά μέλη τής συγκεκριμένης κίνησης, μέ τή συνοδεία τηλεοπτικού συνεργείου, προσήλθαν αυτοβούλως στό Όδρυμα τής Έπισκοπής, προκειμένου νά μεταφέρουν ποσότητα τροφίμων και άλλων ειδών, ευχαριστώντας τήν τοπική Όρθόδοξη Έκκλησία γιά τήν πολύτιμη προσφορά της προς τά έμπερίστατα παιδιά του τόπου.

Εύρισκόμενος στό Dolisie ό Θεοφιλέστατος ευλόγησε τό γάμο δύο ευσεβέστατων ένοριτών του παρακείμενου Ίεροϋ Ναού τής Άγίας Ειρήνης. Μετά τό τέλος του μυστηρίου, στις έγκαταστάσεις του Όρφανοτροφείου, δέχθηκε τήν επίσκεψη του νεοεκλεγέντος Δημάρχου τής πόλης και τών Άντιδημάρχων του.

Στό τέλος τής ίδιας ήμέρας, ό Έπίσκοπος μετέβη στήν πόλη Nkayi, όπου είχε σύσκεψη μέ τήν Έκκλησιαστική Έπιτροπή τής Ένοριακής Κοινότητας τής Μεταμορφώσεως του Κυρίου. Τήν επομένη ήμέρα, Κυριακή 8 Φεβρουαρίου, προέστη τής αρχιερατικής θείας Λειτουργίας και κήρυξε τόν θείο λόγο στόν υπό άνέγερση όμώνυμο Ίερό Ναό, μετά τό πέρας τής οποίας άνεχώρησε όδικώς γιά τήν έδρα τής Έπισκοπής Pointe Noire.

Άπό τήν Ίερά Έπισκοπή Μπραζαβίλ και Γκαμπόν

Έπίσκεψη τής ανθρωπιστικής Όργάνωσης στό Όρφανοτροφείο

Στιγμιότυπο από τή θεία Λειτουργία στό Nkayi

Έρολογώντας τό Μυστήριο του Γάμου στό Dolisie

Ύπακούοντας μέ πνεύμα ταπεινοφροσύνης στήν ἀποστολική ἐντολή τοῦ Κυρίου μας: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.» (Ματθ. 28,19-20), πορευόμαστε κι ἐμεῖς, ἀνάμεσα σέ Ἰσούς, φυλές καί γλιῶσσει, προσπαθώντας νά μεταφέρουμε τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, τό μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως, τό μήνυμα τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐπαγγελίας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, δηλαδή τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

Συναντώντας τόν Κύριο στήν «Τιβεριάδα» τῆς Ἀφρικῆς

Αὐτή ἡ πορεία, ὅμως, κάθε ἡμέρα πού περνᾶ ἀποδεικνύεται καί προμηνύεται κάθε ἄλλο παρά εὐκολη. Εἶναι γεγονός ὅτι κάθε στιγμή πορευόμαστε κυριολεκτικά ἀνάμεσα στή ζωή καί τόν θάνατο, στήν ἀδικία καί τή φιλιανθρωπία, στήν ἀνθρωπιά καί τήν ἀπανθρωπιά.

Ὅσο βαθύτερα προχωρᾶς στήν καρδιά τῆς Ἀφρικῆς, τόσο πιο πολὺ ὑποφέρεῖς. Δέν εἶναι τόσο οἱ ἀντίξοες συνθήκες τῆς ζωῆς, εἶναι πού βλῆψεις τήν τρομακτική ἔκταση τῆς ἀδικίας πού ἔγινε, γίνεται καί δυστυχῶς θά συνεχίσει νά γίνεται στόν Ἀφρικανικό κόσμο, ἀπό κάποιους κόσμους ἄλλων Ἠπείρων.

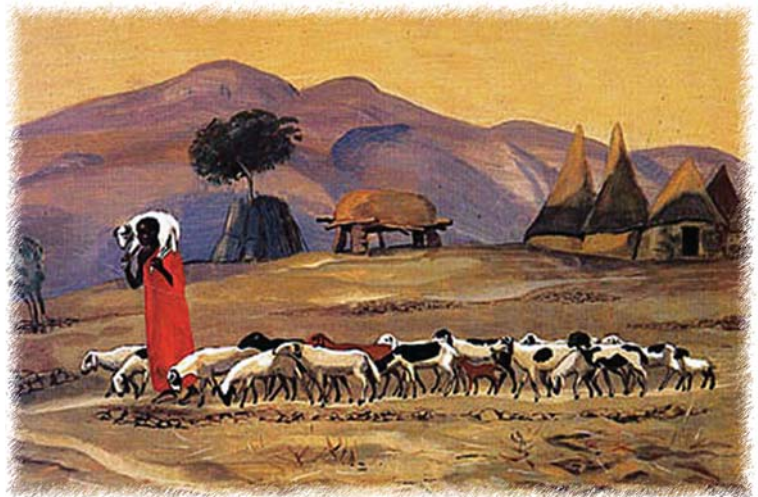
Βρισκόμαστε λοιπόν ἀπό ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν καί μερικές φορές ἀναρωτιόμαστε ἂν πρέπει νά μιλήσουμε ἢ ὄχι. Τί ἀλήθεια μπορεῖς νά πεῖς σέ ἕνα νέο ἄνθρωπο πού πρῖν προφθάσει νά καταλάβει τή ζωή, πρῖν κάν προφθάσει νά τήν γευθεῖ, μπαίνει στή λίστα τῶν ἐτοιμοθάνατων;

Πρῖν δεκαπέντε χρόνια περίπου, ἐπισκέφθηκα τήν Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή στήν Οὐγκάντα. Ἐπρόκειτο γιά μιά πολὺ δυνατή καί ἔντονη ἐμπειρία. Στήν ἀνάμνη-

ση αὐτοῦ τοῦ διδακτικοῦ ταξιδιοῦ, ἕνα ρίγος μέ διαπερνᾶ μέχρι καί σήμερα. Ἐκεῖ, λοιπόν, σέ κάποιο ἰατρεῖο τῆς Ἱεραποστολῆς, συνάντησα ἕναν γηραιό Οὐγκαντέζο γιατρό. Εἶχε σπουδάσει στήν Ἑλλάδα καί ὅπως τό 99% ὄσων ἔρχονται νά σπουδάσουν ἐδῶ, ἔμεινε γιά τριάντα χρόνια καί ἐργάστηκε στήν χώρα μας. Συνταξιούχος πλέον καί μέ ἀρκετές τύψεις, γύρισε τήν «ἐνδεκάτην ὥραν» νά ἐξυπηρετήσῃ τήν Ἱεραποστολή.

Συζητώντας μαζί του γιά τήν πρώτη μου ἐμπειρία μέ τήν πραγματικότητα τῆς Ἀφρικῆς, μοῦ εἶπε τό ἑξῆς: «Γιά νά μπορέσετε νά καταλάβετε τήν κατάσταση τῆς Ἀφρικῆς, πρέπει νά γνωρίζετε ἕνα καί μόνο γεγονός· τό μεγαλύτερο "ἐπίτευγμα" τῶν χρόνων τῆς ἀποικιοκρατίας εἶναι ὄχι τό ὅτι ἐκλήψαν τόν πλοῦτο τῶν χωρῶν μας, ἀλλῆ τό ὅτι ἐνεφύσησαν στόν Ἀφρικανό τήν ἰδέα ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι – οἱ λευκοί γενικά – εἶναι ἐξυπνότεροι ἀπό αὐτόν καί ἔχουν πάντα καλύτερες λύσεις. Ἔτσι μᾶς ἔγινε συνήθεια νά ἐμπιστευόμαστε περισσότερο τοὺς ξένους, παρά τοὺς ἑαυτοὺς μας. Αὐτή εἶναι ἡ βάση τοῦ προβλήματος τῆς Ἀφρικῆς σήμερα».

Ὅταν ἀκουγα τά λόγια αὐτά, ποτέ δέν πίστευα ὅτι θά ἐρχόταν μιά ἡμέρα πού θά τά εὕρισκα μπροστά μου σέ κάθε βῆμα. Αὐτή, ὅμως, εἶναι ἡ πραγματικότητα καί καλοῦμαστε νά τήν ἀντιμετωπίσουμε κατάματα. Αὐτός εἶναι ἕνας ἀπό τοὺς κύριους ἄξονες, γύρω ἀπό τόν ὁποῖο θά πρέπει νά κινηθεῖ κάθε ποιμαντική μας προσπάθεια.

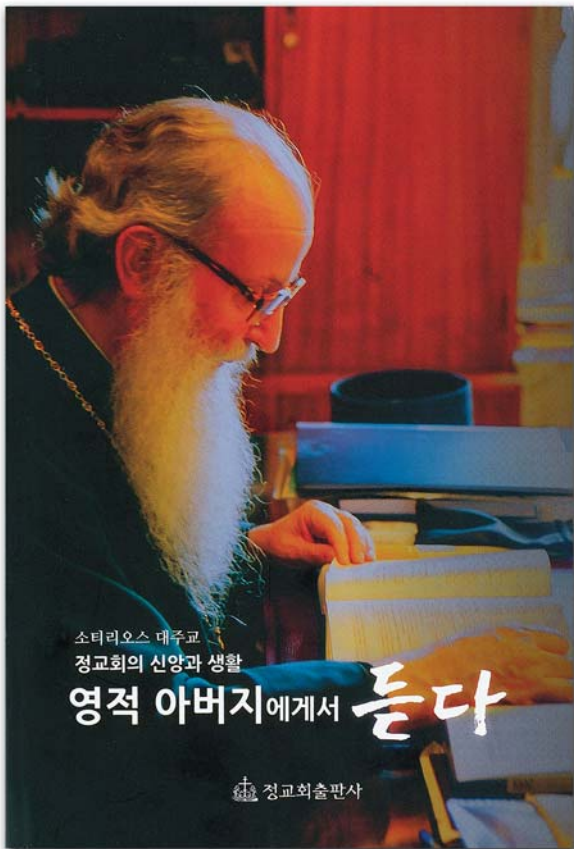
Πώς όμως και μέ τί κόστος; Ἡ ἐπιμονή τοῦ Κυρίου μας μετά τήν Ἀνάστασή Του στήν συνομιλία του μέ τόν ἀπόστολο Πέτρο νά τόν ρωτᾷ τρεῖς φορές: «Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων;» (Ἰω. 21,15) καί στήν ἀπάντηση τοῦ Πέτρου: «ναί, Κύριε, σύ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.» (Ἰω. 21,16), Ἐκεῖνος νά τοῦ ἀνταπαντᾷ μέ τήν ἐπαναλαμβανομένη προτροπή: «βόσκει τά ἄρνια μου καί ποιμανε τά πρόβατά μου καί βόσκει τά πρόβατά μου» (Ἰω. 21,15 - 17), περικλείει τόν τρόπο καί τόν κόπο τῆς ἄσκησης τῆς ἀγάπης.

Περικλείει τήν ποιότητα τῆς διακονίας στό ὅποιο θά πρέπει νά ἀναλῶθεῖ ὁ κάθε ἱεραπόστολος, γιά νά μπορέσει νά «ἐνσαρκώσει» πραγματικά τόν Λό-

γο τοῦ Θεοῦ στά μάτια καί στίς υπάρξεις τῶν νεοφωτίστων ἀδελφῶν μας, ὥστε νά μὴν εἶναι ἀπλή μιᾶ ἀκόμα φωνή (ἀνάμεσα σέ τόσες ἄλλες πού μιλοῦν γιά τήν ἀλήθεια – τόν Χριστό – ἀλλήλᾳ μέ τά ὄρια καί τά μέτρα μιᾶς νομισματικῆς σχολῆς καί παραδόσεως) πού μιλάει ἀκατάληπτα, γιά τό ἀκατάληπτο Μυστήριο τοῦ Θεοῦ.

Αὐτή τήν ὀπτική τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου ἔχουμε ἀνάγκη ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι οἱ ὁποῖοι, ἄν μᾶς ρωτοῦσε ὁ Ἀναστημένος Κύριος: «Φιλεῖς με πλεῖον τοῦ κόσμου σου;», μᾶλλον θά περνοῦσαν δεκάδες χρόνια πρὶν βροῦμε τήν ἀπάντηση.

† Ὁ Καμερούν Γρηγόριος

«Ἀκοῦμε τόν πνευματικό»

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κορέας ἐκδόθηκαν (στήν κορεατική γλῶσσα) διακόσια μικρά κείμενα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Πισιδίας κ. Σωτηρίου, στά ὁποῖα ἀναπτύσσονται – μέ τή μορφή ἐρωτήσεων καί ἀπαντήσεων – θέματα Ὁρθόδοξου πίστεως καί ζωῆς. Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι: «Ἀκοῦμε τόν πνευματικό».

Τά κείμενα αὐτά γράφτηκαν ἀπό τόν Σεβασμιώτατο τά τελευταῖα χρόνια γιά τό ἑβδομαδιαῖο ἐκκλησιαστικό δελτίο «ΤΣΟΥΜΠΟ», πού εἶναι παρόμοιο στό μέγεθος καί στή μορφή μέ τό ἐλληνικό ἔντυπο «Φωνή Κυρίου», καί διανέμεται κάθε Κυριακή σέ ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἑνορίες τῆς ἐν Κορέᾳ Ἐκκλησίας.

Οἱ Κορεάτες πιστοί ὑποδέχθηκαν μέ ἰδιαίτερη συγκίνηση, χαρά καί ἐνθουσιασμό αὐτή τήν ἔκδοση, γιατί ὅπως οἱ ἴδιοι διαπιστώνουν, μέσα ἀπό τίς τετρακόσιες σελίδες τοῦ βιβλίου, ἀναδύονται ὅλο τό φῶς τῆς «ὀρθῆς πίστεως» καί ὅλη ἡ θέρμη τῆς ἱερῆς ἐπικοινωνίας τῶν πιστῶν μέ τόν πνευματικό πατέρα.

E.I.

Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ

Δύο ιστορικά γεγονότα
του περασμένου αιώνα όροσημα
για την Όρθόδοξη Ίεραποστολή

1. Ή πρόσκληση ομάδας Άφρικανών προς τους Όρθοδόξους (1923-1946)

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο συνέβη ένα θαυμαστό γεγονός στην Άφρικανική γη, τό όποιο λειτούργησε καθοριστικά για τή μετέπειτα αναβίωση τής Όρθόδοξης μαρτυρίας. Πρόκειται για τό αίτημα προς τό έλληνόφωνο Πατριαρχείο Άλε-

ξανδρείας μιας ομάδας Άφρικανών να βαπτισθούν Όρθόδοξοι. Ειδικότερα, τό 1923 οι Ούγκαντέζοι Ρουβήμ Μουκάσα Σπάρτας [φωτ. 1 & 6] και Όβδιού Καμπάντα [φωτ. 2 & 6] άποκόπηκαν από τήν Άγγλικανική Έκκλησία, αναζητώντας τήν αυθεντική χριστιανική πίστη¹. Ή κίνησή τους αυτή έπηρέασε πολλούς συμπατριώτες τους. Βέβαια, ή αναζήτηση του αυθεντικού χριστιανικού δόγματος διήλθε από ποικίλες περιπέτειες μέχρι τή στιγμή πού συνάντησαν τον Όρθόδοξο κληρικό π. Νικόδημο Σαρίκα στίς 13 Ίουνίου 1933². Τό έόμενο έτος (1934) άρχισε ή επικοινωνία τους μέσω έπιστολών με τον Πατριάρχη Μελέτιο (Μεταξάκη)³ [φωτ. 3].

Τήν περίοδο αυτή ό μικρός πυρήνας των Ούγκαντέζων είχε αυτονομασθεΐ «Όρθόδοξος Έκκλησία», με τον έπίσημο τίτλο «African Orthodox Church»⁴ και έπέμενε να ένωθεί με τή Μία, Άγία, Καθολική και Άποστολική Έκκλησία. Στήν έπιμονή τους αυτή, τό 1942, ό Πατριάρχης Άλεξανδρείας Χριστοφόρος (Δανιηλίδης) [φωτ. 4] άποφάσισε να άποστείλει τον τότε Μητροπολίτη Άξώμης και μετέπειτα Πατριάρχη Άλεξανδρεί-

1. Βλ. Νεκ. Χατζημιχάλη, «Όρθοδοξία και μεσσιανισμός εις τήν Άφρικήν», στό Θέματα Όρθοδόξου Θεολογίας, έπιμ. Γ. Μαντζαρίδη, έκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 217-218 και 227-229.

2. Θ. Νανκυάμα, «Ή Όρθοδοξία εις τήν Άνατολικήν Άφρικήν», Πορευθέντες, τεύχ. 1 (1959) και 2 (1959), σελ. 7-8 και 2-3 αντίστοιχα.

3. Άνδ. Τηλλυριδη, «Ή άπαρχή τής Όρθοδοξίας στην Ούγκάντα», Πάντα τά Έθνη, τεύχ. 8 (1983), σελ. 21.

4. Ή όνομασία αυτή ήταν συνηθισμένη «διά τās άποκοποτέμες χριστιανικές παραφυάδας». Νεκτ. Χατζημιχάλη, Όρθοδοξία, ό.π., σελ. 215.

1

2

3

4

5

ας Νικόλαο (Βαρελιόπουλο) [φωτ. 5] για να διερευνήσει την κατάσταση. Ο ίδιος, μετά από συστηματική εξέταση των εκεί συνθηκών, υπέβαλε στο Πατριαρχείο μια έμπεριστατωμένη Έκθεση. Σέ αυτή τόνιζε όλες τις διαφορές της «αυτόνομης» τοπικής Έκκλησίας μέ την Όρθόδοξη, κατέγραψε τις ανάγκες σέ εκκλησιαστικό καί διδακτικό επίπεδο καί υπογράμμισε τήν επιμονή τους νά βαπτιστούν Όρθόδοξοι⁵.

Τελικά τό 1946 ό Σπάρτας επισκέφτηκε τό Πατριαρχείο Άλεξανδρείας καί διορίσθηκε από τόν Πατριάρχη Άλεξανδρείας Χριστοφόρο «πρώτος πατριαρχικός επίτροπος πάσης Άνατολικής Άφρικής», έλαβε όρισμένες ύποτροφίες για τήν όρθόδοξη κατάρτιση των ίθαγενών στελεχών καί όνομάζοντας τήν τοπική Έκκλησία «African Greek Orthodox Church»⁶. Η Έκκλησία αυτή καί ό π. Ρουβήμ Σπάρτας τήν έπόμενη δεκαετία διαδραμάτισαν μέ τόν τρόπο τους σημαντικό ρόλο στήν ένεργοποίηση της Ίεραποστολής στήν έλληδική κοινότητα.

2. Η έπίσκεψη του π. Ρουβήμ Σπάρτας στήν Έλλάδα (1959)

Τό δεύτερο ιστορικό συμβάν συνδέεται μέ τό κάλεσμα πού άπνύθουναν οι ίδιοι οι Άφρικανοί για τόν έκχριστιανισμό τους. Προηγουμένως άνα-

φερθήκαμε στίς προσπάθειες ένταξης στήν Όρθόδοξη Έκκλησία των Ούγκαντέζων, πρώων Άγγλικανών, κατά τήν περίοδο του Μεσοπολέμου. Η πρώτη ουσιαστική πληροφορία ότι υπάρχουν Όρθόδοξοι στήν Ούγκάντα προέρχεται από τους σπουδαστές «οί όποιοι μετέφεραν τό μήνυμα της Έκκλησίας τους σέ όλες τις χώρες καί, ειδικότερα, στήν Έλλάδα»⁷.

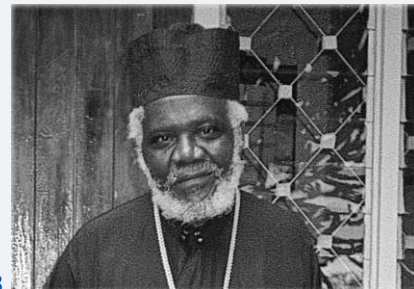
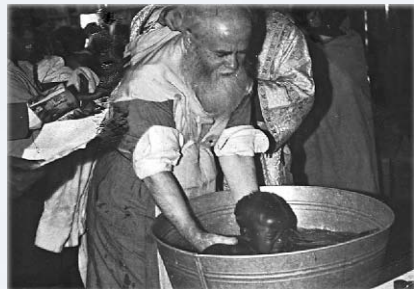
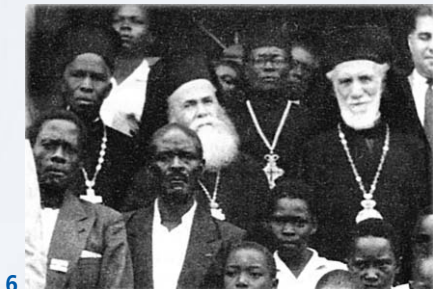
Όστόσο ή δυναμική γνωστοποίηση όφείλεται στήν έπίσκεψη του πρώτου Άφρικανου Όρθόδοξου κληρικού π. Χριστοφόρου Ρουβήμ Σπάρτα στήν Έλλάδα τό 1959. Η διαμονή του διήρκεσε συνολικά 10 μήνες. Σέ όλο αυτό τό διάστημα «μέ τήν δραστηριότητά του καί τήν φροντίδα των Γενικών Γραμματειών του Συνδέσμου καί της Έκτελεστικής Έπιτροπής διά τήν Όρθόδοξην Έξωτερικήν Ίεραποστολήν έπεκoinώνησε μέ πλήθος ανθρώπων»⁸. Οι έπαφές του περιλάμβαναν τις τότε κρατικές άρχές (βασιλείς, αντιπρόεδρο της κυβέρνησης, διάφορα ύπουργεία) καί εκκλησιαστικές άρχές (Άρχιεπίσκοπο Άθηνών, Ίερά Σύνοδο καί Μητροπολίτες), καθώς καί τις Θεολογικές Σχολές Άθήνας καί Θεσσαλονίκης. Συγχρόνως όργανώθηκαν όμιλίες του σέ διάφορες Ένώσεις της Άδελφότητας «Ζωή» καί σέ ιερούς ναούς της Άθήνας, της Θεσσαλονίκης καί της Σπάρτης.

5. Ιστορικού, «Άποστολή παρά τοίς μαύροις έν Ούγκάνδα», Πάντα τά Έθνη, τεύχ. 8 (1983), σελ. 22-24.

6. Νεκτ. Χατζημιχάλη, Όρθοδοξία, ό.π., σελ. 216.

7. «Η άναζωπύρωση της Όρθόδοξης Ίεραποστολής», Πάντα τά Έθνη, τεύχ. 56 (1995), σελ. 103.

8. Άναστ. Γιαννουλάτου, «Ο π. Ρουβήμ Σπάρτας στήν Έλλάδα», Πορευθέντες, τεύχ. 5 (1960), σελ. 10.

Στό γεγονός αυτό ιδιαίτερη σημασία έχουν οι περιγραφές σχετικά με την υποδοχή του από την ελληνική κοινωνία. Οι περισσότερες εφημερίδες δημοσίευσαν έκτεταμένα άρθρα, ενώ «τά θρησκευτικά περιοδικά αφιέρωσαν σελίδες ολόκληρες για την αναζωπύρωση του ιεραποστολικού φρονήματος»⁹. Ἐξάλλου, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνέβαλε στήν ἄμεση ἀναγνώριση τῆς Ὁρθόδοξης Ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἀπόφαση νά προσφέρεται ἐτήσια φιλανθρωπική βοήθεια ἀπό τήν περιφορά εἰδικοῦ δίσκου στους ἱερούς ναούς τῶν Μητροπόλεων. Παρόμοια ὑπῆρξε ἡ συμβολή τῆς ἐλληνικῆς κυβέρνησης, ἡ ὁποία ἐξασφάλισε ὑποτροφίες γιά σπουδές τῶν Ἀφρικανῶν νέων στήν Ἑλλάδα.

Ἐπιπλέον, χαρακτηριστικές ὑπῆρξαν οἱ περιγραφές γιά τή θερμή υποδοχή πού ἐπιφυλάχθηκε στόν π. Ρουβῆμ Σπάρτα σέ κάθε τόπο, καθώς καί ἡ προβολή τῆς οικονομικῆς συμπαράστασης τοῦ λαοῦ. Ἐνδεικτικά τέλος τοῦ κλίματος πού ἐπικράτησε εἶναι ὅσα ἐν κατακλείδι γράφει ὁ τότε λαϊκός θεολόγος καί νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθβανίας Ἀναστάσιος (Γιαννουλάτος): «Ἡ μικρή φλόγα τοῦ ιεραποστολικοῦ ζήλου πού πρό ὀλίγου μόλις χρόνου ἄναψε στίς καρδιές μερικῶν ἀνθρώπων μέσα σέ μιᾶ ἀτμόσφαιρα σιωπῆς καί προσευχῆς, ὄλο καί περισσότερο τώρα φουντώνει. Ἡ ἐπίσκεψι τοῦ π. Σπάρτα ἦρθε σάν ζωογόνος ἄνεμος νά τήν δυναμώσῃ γιά νά κάψῃ τούς φράκτες τῶν δισταγμῶν καί τῶν φόβων πού κλείνουν τό δρόμο»¹⁰.

Ἐπιπροσθέτως, σημειώνουμε ὅτι ἡ πρόσκληση τῶν Ἀφρικανῶν πού ἀπνύθουναν γιά εὐαγγελισμό στους Ὁρθοδόξους συνδέθηκε ἀπό τό περιοδικό *Πορευθέντες* μέ τό ἀντίστοιχο κάλεσμα τῶν Μακεδόνων πρὸς τόν Ἀπόστολο Παῦλο γιά νά κηρύξει στή Μακεδονία (Πράξ. 16,9). Στό ἐξωφυλλο τοῦ 2ου τεύχους τοῦ περιοδικοῦ ἡ θέση αὐτή προβλήθηκε ἔντονα μέσα ἀπό μιᾶ ζωγραφι-

BULLETIN: "GO YE therefore, and teach all nations" (S. Mat. 28, 19).
General Secretariat of the Executive Committee on Orthodox Missions—45 Academias st, Athens Greece

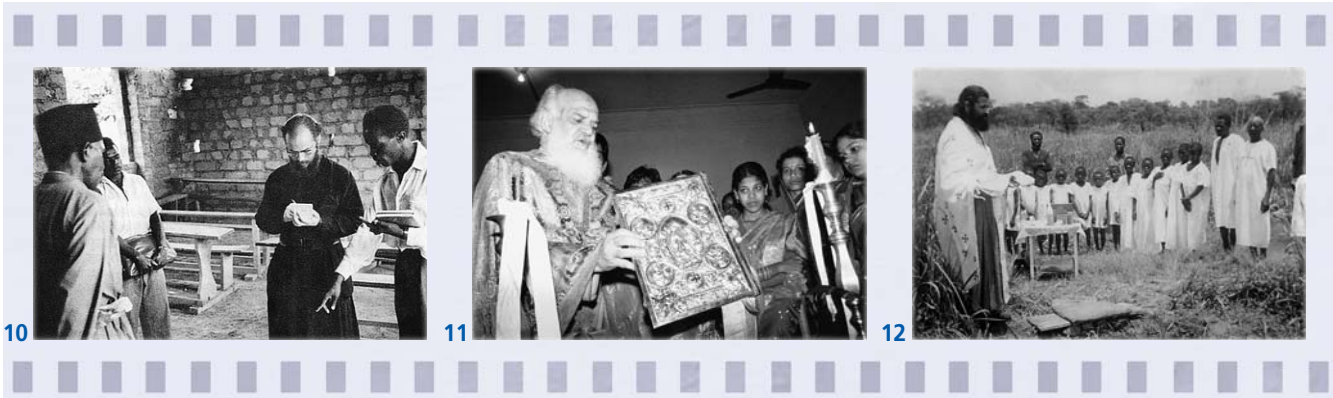

9

κή σύνθεση πού φιλοτέχνησε ὁ Ντίνος Ξυνόπουλος. Ἡ εἰκόνα εἶχε στό κέντρο δύο μαύρα χέρια - μέ φόντο μιᾶ ἀσιατική παγόδα- νά καλοῦν σέ βοήθεια [φωτ. 9]. Ἀκριβῶς ἀπό πάνω ἦταν τυπωμένα τά γράμματα «Διαβάς... βοήθησον ἡμῖν». Ἡ σημείωση τῆς φωτογραφίας (λεζάντα) ἀποκαλυπτικά βεβαίωνε τήν παραπάνω ἐρμηνεία: «Τό "διαβάς eis Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν" ἀκούγεται καί πάλι... σάν ἐκκλησι, σάν παράπονο, σάν προσταγή - ἀπό τήν Ἱερω Ἀνατολή καί τήν Κεντρική Ἀφρική (sic)». Ἐπομένως, μέ χαρακτηριστικό τρόπο περιγράφηκε ἡ πορεία πρὸς τήν Ὁρθοδοξία τῶν Ἀφρικανῶν, καί λίγο ἀργότερα τῶν

9. Ἀναστ. Γιαννουλάτου, Ὁ π. Ρουβῆμ., ὁ.π., σελ. 12.

10. Ἀναστ. Γιαννουλάτου, Ὁ π. Ρουβῆμ., ὁ.π., σελ. 13. Ἡ τελευταία φράση ἀναφέρεται σέ ὄσους ἀντιδρούσαν, θεωρῶντας ὑπερβολή καί οὐτοπία τήν ἄσκηση τῆς λεγόμενης «Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς».

Κορεατών, ως έμπνευσμένο από τον Θεό δικό τους κάλεσμα¹¹.

Η επίσκεψη του π. Ρουβήμ Σπάρτα πιθανότατα έπηρέασε τους μετέπειτα πρώτους Έλληνες ιεραποστόλους. Έτσι, την επόμενη χρονιά, τό 1960, ο αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος [φωτ. 6 & 7] πήγε αρχικά στην Καμπάλα και μετέπειτα στο Ναϊρόμπι της Κένυας. Η απόφασή του αργότερα να έγκατασταθεί στην Ουγκάντα έπηρεάστηκε από τον πρώτο Άφρικανό -και τότε συμφοιτητή του- στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνων ιερέα Θεόδωρο Νανκυάμα¹² [φωτ. 8]. Λίγα χρόνια αργότερα, τό 1964, ο τότε αρχιμανδρίτης και υπεύθυνος του «Διορθόδοξου Ίεραποστολικού Κέντρου Πορευθέντες» και νυν Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Άλβανίας Άναστάσιος [φωτ. 10] ξεκίνησε την ιεραποστολική εργασία στην Άνατολική Άφρική¹³. Στη συνέχεια, τό 1969, μετέβησαν ο μακαριστός αρχιμαν-

δρίτης Άθανάσιος Άνθίδης [φωτ. 11] στη Δυτική Κένυα, ο τότε αρχιμανδρίτης και νυν Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας Άμφιλόχιος Τσοϋκος [φωτ. 12] στο Ντάρ-ές-Σαλάμ, καθώς και η γεωπόνος Καλλιόπη Καρανικόλα, η δασκάλα Γεωργία Άνδρούτσου και Μαρία Κατσιγαράκη στην Κεντρική Κένυα¹⁴.

Έν κατακλείδι, τό κάλεσμα αυτό των Άφρικανών διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην αναζωπύρωση της Όρθόδοξης μαρτυρίας στην Άφρική, καθώς και στην ιεραποστολική άφύπνιση των Έλλήνων. Κατ' αυτόν τον τρόπο επανεργοποιήθηκε η ύπακοή των χριστιανών στην έντολή του Άναστημένου Ίησοϋ να μαθητεύσουν «πάντα τά έθνη» (Μτθ. 28,19-20) και να δώσουν τή μαρτυρία τους «έως εσχάτου της γής» (Πράξ. 1,8).

*Νικόλαος Γ. Τσιρέβελης,
Δρ. Θεολογίας*

11. Πρβλ. και τό εισαγωγικό σημείωμα στο άρθρο του Άναστ. Γιαννουλάτου, Ό π. Ρουβήμ., ό.π., σελ. 10. Τό περιοδικό «Πάντα τά Έθνη» 24 χρόνια αργότερα ύποστήριξε την ίδια θέση στο άφιερωματικό τεϋχος με θέμα την «Άφρικανική Όρθοδοξία». Σημειώνονται χαρακτηριστικά τά έξής: «Νοτιότερα όμως από τή Σαχάρα, γύρω και κάτω από τον Ίσημερινό, τή λεγόμενη “μαύρη Άφρική” ο σπόρος της Όρθοδοξίας βλάστησε μόλις στον δικό μας αιώνα. Τά πρώτα σπέρματα δέν τά έφερε κάποια όρθόδοξη ιεραποστολή, αλλά ή ηλατάρια μερικών νεαρών Άφρικανών για τή γνήσια έκφραση του Χριστιανισμού» [«50 χρόνια από ένα έπιδοφόρο ξεκίνημα», Πάντα τά Έθνη, τεϋχ. 8 (1983), σελ. 3]. Στο ίδιο άφιέρωμα ο Άνδρέας Τηληλυίδης (νυν Μητροπολίτης Κένυας Μακάριος) καταλήγει στο άκόλουθο συμπέρασμα: «Ό Κύριος ήταν εκείνος που φωτίσε τους τότε πρωτεργάτες που ανακάλυψαν την άληθινή πίστη των Άποστόλων, των Μαρτύρων, των Όμοιοηγοτών και των Πατέρων της Μίας Έκκλησίας» [«Άποστολή παρά τοις μαύροις εν Ουγγάνδα», Πάντα τά Έθνη, τεϋχ. 8 (1983), σελ. 21].

12. Νεκτ. Χατζημιάλη, Όρθοδοξία, ό.π., σελ. 213-214. Περισσότερα σχετικά με τό ιεραποστολικό του έργο βλ. στο Άρχιμανδρίτη Χρυσόστομο Παπασαραντόπουλο, έπιμ. Π. Δ. Παπαδημητρακόπουλο, έκδ. Έλληνική Έταιρεία Όρθοδόξου Έξωτερικής Ίεραποστολής, Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 222.

13. Άναστασίου Γιαννουλάτου, Στην Άφρική, έκδ. Άποστολικής Διακονίας, σελ. 21.

14. «Ειδήσεις από την Άνατολικήν Άφρικήν», Πορευθέντες, τεϋχ. 43 (1969), σελ. 68.

Ἡ ἔναρξη τῆς νηστείας τῶν περασμένων Χριστουγέννων στήν Κορέα, συνέπεσε μέ τήν χαρμόσυνη ἀγγελία τῆς εἰς πρεσβύτερον χειροτονίας τοῦ διακόνου π. Ἀντωνίου Λήμ.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορέας κ. Ἀμβρόσιος ἀνακοίνωσε τό χαρμόσυνο γεγονός πρῶτα στήν μηνιαία σύναξη τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορέας καί κατόπιν στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας προφορικῶς ἀλλῆ καί γραπτῶς μέσω τοῦ ἑβδομαδιαίου φυλλάδιου Jubo.

τοῦ χειροτονουμένου πρεσβυτέρου, ὁ ὁποῖος μεταξύ ἄλλων εἶπε τά ἑξῆς:

«Σεβασμιώτατε,

Κατά τή σημερινή μεγάλη γιορτή τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου μας, ἀνακαλιῶ στή μνήμη μου τά λόγια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τά ὁποῖα μοῦ ἀπευθύνετε πρὶν τρία χρόνια ὅταν κλήθηκα ἀπό τήν Ἐκκλησία νά σταθῶ γιά πρώτη φορά ἑνώπιον τοῦ ἀναίμακτου Ἁγίου Θυσιαστηρίου:

“Ἡ ἱερωσύνη τελεῖται μέν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δέ

ΗΜΕΡΕΣ “ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ” ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑ

Ἔτσι κατά τήν περίοδο τῶν σαράντα ἡμερῶν, κληρός καί λαός μέ νηστεία καί προσευχή προετοιμάστηκαν γιά τό μεγάλο διπλό γεγονός τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καί τῆς Χειροτονίας.

Τήν ἑβδομάδα πρὶν ἀπό τά Χριστούγεννα ἔγιναν σέ ὅλες σχεδόν τίς ἐνορίες ὁμαδικές βαπτίσεις κατηχομένων κατά τή διάρκεια βαπτισματικῶν θείων Λειτουργιῶν.

Στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολαίου στή Σεούλ κατά τή θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων τελέστηκε καί ἡ χειροτονία τοῦ νέου πρεσβυτέρου τῆς ἐν Κορέα Ἐκκλησίας μας.

Στούς συμμετέχοντες Κορεάτες, Σηλαβόφωνους καί Ἀγγλόφωνους πιστοῦς διανεμήθηκε εἰδικό φυλλάδιο μέ τήν Ἀκολουθία τοῦ μυστηρίου τῆς εἰς πρεσβύτερον χειροτονίας καθῶς καί ἡ ἀντιφώνηση τοῦ Ἐπισκόπου.

Μεγάλη συγκίνηση προκάλεσε ἡ προσφώνηση

Ἀπό τήν ὁμαδική βάπτισιν στό Παρεκκλήσι τοῦ Ἁγ. Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ στή Σεούλ πρὶν ἀπό τά Χριστούγεννα

ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων... οἱ τήν γῆν οἰκοῦντες καί ἐν ταύτῃ ποιούμενοι τή διατριβήν, τά ἐν οὐρανοῖς διοικεῖν ἐπετρέπησαν καί ἐξουσίαν ἔλαβον, ἦν οὔτε ἀγγέλοις οὔτε ἀρχαγγέλοις ἔδωκεν ὁ Θεός”... Μέ συμβουλεύσατε τότε νά μή φοβᾶμαι καί νά ἔχω ἐμπιστοσύνη στή θεία Χάρη πού ἀναπληρεῖ τά ἐλλείποντα.

“Ὅμως παρ’ ὅλο ὅτι τό Ἅγιον Πνεῦμα συμπληρώνει συνεχῶς τήν ἀδυναμία μου, μετά ἀπό τρία χρόνια ὁμολογῶ καί πάλι τήν ἀδυναμία μου καί σᾶς ζητῶ νά δοξάσουμε ὅλο μαζί τόν Θεό, γιατί ὁ Θεός εἶναι πάνω ἀπό τήν ἀδυναμία μας. Τώρα καταλαβαίνω καλύτερα ὅτι ὁ Θεός φανερώνει πράγματι τή δόξα Του μέσω τῆς ἀδυναμίας μας...

Σεβασμιώτατε, τήν ἱερή αὐτή στιγμή, πού συλλειτουργοῦμε μέ ὄλους τοὺς Ἀγγέλους καί τοὺς Ἁγίους, ξαναθυμᾶμε τή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, τήν ὁποῖα διδάχτηκα ἀπό σᾶς καί ἐλπίζω ὅταν θά φύγω ἀπ’ αὐτή τή ζωή, πρὶν νά συναντήσω τόν Κύριο, νά μπορῶ νά πῶ σέ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους πού ἀγαπῶ καί μέ θυμοῦνται ὅτι, παρ’ ὅλη τήν ἀναξιοτήτά μου, ἔφυγα ἀπ’ αὐτή τή ζωή ὡς κληρικός τῆς Ἐκκλησίας, βαδίζοντας πάνω στό δρόμο πού μέ διδάξατε. Σᾶς παρακαλῶ νά προσεύχεσθε νά πραγματοποιηθεῖ αὐτή ἡ ἐπιθυμία μου.

Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης νά προσεύχεσθε καί γιά τά μέλη τῆς οἰκογένειάς μου, πού βαδίζουν μαζί μου τό δύσκολο δρόμο τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ. Σᾶς παρακαλῶ βοηθήστε μας ὥστε νά ἔχουμε ὡς πρότυπο τῆς ζωῆς μας τή ζωή

Πάντα τά ἔδην

τοῦ Χριστοῦ, νά ἀγαπᾶμε σωστά τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους καί νά ἀντιμετωπίσουμε θεάρεστα τίς δυσκολίες.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ ὡς ἄνθρωπος σήμερα.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ γιά νά ὑποφέρει μαζί μας τίς ἀνθρώπινες προσβολές, τίς ζήλιες, τά μίση καί τίς κακίες.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ ὑπακούοντας στόν Πατέρα Του γιά νά σταυρωθεῖ.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ γιά νά ἀναστηθεῖ ὁ ἴδιος ἀπό τό θάνατο, παρ' ὅλο πού εἶχε τή δύναμη νά ἀναστήσει τούς νεκρούς.

Ὁ Θεός γεννήθηκε στή γῆ γιά νά ἀνέβει ἐνώπιον τῶν ἀγαπημένων Του Μαθητῶν καί Ἀποστόλων στόν Οὐρανό ἀπ' τόν ὁποῖο κατέβηκε στήν γῆ.

Ἦμῶ καί μεγαλύνῶ τά Γενέθλια τοῦ Χριστοῦ».

Στήν ἀντιφώνησή του ὁ Σεβασμιώτατος εἶπε:

«Ἀγαππτε μου Διάκονε Ἀντώνιε,

Ὁ μέγας πατέρας καί διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας μας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μιλῶντας γιά τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας λέει ὅτι “ὅπου ὑπάρχουν μυστήρια, ἐκεῖ πρέπει νά ἐπικρατεῖ πολλή σιωπή”. Καί ὁ Εὐάγγελος Ποντικός γράφει: “Σιωπή προσκυνήσω τό ἄρρητον”.

Αὐτή τήν ἱερή καί ἀνεπανάληπτη στιγμή τῆς ζωῆς σου, κατά τήν ὁποία σέ καλεῖ ὁ Θεός διά τοῦ Ἐπισκόπου σου νά γίνεις λειτουργός τῶν ὑπερφυῶν Μυστηρίων Του, δέν θέλω νά μιλήσω γιά τό καταπληκτικό Μυστήριο πού τελεῖται σήμερα ἐνώπιόν μας, οὔτε νά σοῦ ἐπαναλάβω γνωστά σέ σένα πράγματα. Γι' αὐτό τό λόγος:

Δέν θά σοῦ πῶ πόσο μεγάλο εἶναι τό μυστήριο τῆς Ἱερωσύνης, γιατί γνωρίζω ὅτι ἔχεις βαθεῖα συναίσθηση τοῦ γεγονότος.

Δέν θά σοῦ πῶ πόσο δύσκολη καί ὑπεύθυνη ἀποστολή ἀπό σήμερα ἀναλαμβάνεις, γιατί εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔχεις πλήρη ἐπίγνωση τῆς καταστάσεως.

Δέν θά σοῦ πῶ μέ ποιό τρόπο πρέπει νά ἐργαστεῖς γιά νά εἶναι ἡ ἱερατική σου διακονία θεάρεστη καί πνευματικῶς καρποφόρα στήν Ἐκκλησία μας καί στήν κορευτική κοινωνία, γιατί κι αὐτό ἐπίσης τό διδάχθηκε ἀπό τήν πολυετή πείρα σου ἐντός καί ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ χειροτονία τοῦ π. Ἀντώνιο Λήμ στίς 25 Δεκεμβρίου 2014

“Ἐνα μόνο θέλω νά σοῦ πῶ καί νά σέ παρακαλέσω νά μή τό ξεχάσεις: Σέ παρακαλῶ, λοιπόν, νά μήν ἀπογοτευθεῖς ὅποια δυσκολία καί πειρασμό κι ἄν συναντήσεις στήν δύσκολη ἐκκλησιαστική σου πορεία. Ὁ διάβολος θά σέ πολεμήσει, ὅπως πολεμᾷ καθένα πού ἐργάζεται γιά τήν ἐπί γῆς συνέχιση τοῦ σωτηριολογικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Ἐσύ ὁμως μή φοβάσαι “γιατί αὐτός πού ἐνεργεῖ μέσα σου εἶναι ἰσχυρότερος ἀπ' αὐτόν πού κυριαρχεῖ μέσα στόν κόσμο” (Α΄ Ἰω. 4,4). Σέ κάθε δυσκολία νά ἴδεις μαζί μέ τόν ψαλμωδό: “καί γάρ ἡ χεῖρ σου καθοδηγήσει με” (Ψαλμ. 139,7). Καί ὁ Χριστός μέ τήν παντοδύναμη δεξιά Του θά σέ καθοδηγεῖ σέ κάθε σου βῆμα.

“Ἀνδρίζου, λοιπόν, καί ἴσχυε καί προπορεύου τοῦ λαοῦ, τόν ὁποῖον ἐνεπιστεύθη ὁ Ὑψιστος στά χέρια σου... Μή στενοχωριέσαι ὅτι τό βῆμα πού ἀνέλαβες ὑπερβαίνει τήν δύναμή σου. Διότι ἄν ἐπρόκειτο νά βαστήξεις τό βῆμα μόνος σου, τότε δέν θά ἦταν ἀπλά βαρῦ ἀλλ' ἐντελῶς ἀφόρητο. Ἐάν δέ ὁ Κύριος εἶναι ὁ συμβαστάζων, ἀνάθεσε στόν Κύριο τίς φροντίδες σου (Ψαλμ. 54,23) καί αὐτός θά τίς φέρει σέ τέλος” (Μ. Βασίλειος).

Στήν σταυροαναστάσιμη διακονία σου θά σέ συνοδεύουν οἱ προσευχές τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πισιδίας π. Σωτηρίου, τῶν Κληρικῶν καί ὄλων τῶν Λαϊκῶν Μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀδελφέ μας Διακόνε Ἀντώνιε, “κήρυξον τόν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς, ...ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τήν διακονίαν σου πληροφόρησον” (Β΄ Τιμ. 4,2-5), γιά νά γίνει πιο γνωστό τό ὀρθόδοξο μήνυμα τῆς σωτηρίας σέ περισσότερους Κορευάτες ἀδελφούς μας πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ἀμήν».

Ὁ π. Ἀντώνιος μέ τούς δύο γιούς του ἱερόπαιδες

Κατά τή διανομή τοῦ ἀντιδώρου ὑπό τοῦ νεοχειροτονθέντος ὄλοι οἱ πιστοί εἶχαν τήν εὐκαιρία νά λάβουν τήν εὐλογία του καί νά ἐκφράσουν τή χαρά τους γιά τό μεγάλο καί χαρμόσυνο γεγονός τῆς Ἐκκλησίας μας.

Κατόπιν ἀκοιούθησε στήν αἴθουσα τοῦ ἱεραποστολικοῦ κέντρου ἡ χριστουγεννιάτικη ἑορτή, τήν ὁποία παρουσίασαν τά παιδιά τῶν κατηχητικῶν σχολεῶν, ἡ νεολαία καί ἡ χορωδία τοῦ Καθεδρικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ.

Ἀπό τήν ἐπομένη μέρα τῆς χειροτονίας του ὁ π. Ἀντώνιος ἄρχισε τό σαρανταλείτουργο. Στήν μεγάλη αὐτή χαρά τῆς καθημερινῆς εὐχαριστιακῆ συναξῆς συμμετείχαν ἄρκετοί πιστοί ἀπό τή Σεουίλ, οἱ ὁποῖοι μετελάμβαναν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας, στήν φιλόξενη αἴθουσα τοῦ Book café «Φιλοκαλία», ἐπικοινωνοῦσαν μετά τοῦ νεοχειροτονθέντος λειτουργοῦ, συζητοῦσαν πνευματικά θέματα «τρώγοντας τήν τροφή τους γεμάτοι χαρά καί μέ ἀπλότητα στήν καρδιά» (Πράξ. 2,46).

Πρὶν τελειώσει τό σαρανταλείτουργο ὁ π. Ἀντώνιος, μέ τήν χαρακτηριστική λεπτότητα πού τόν διακρίνει, παρεκάλεσε τόν Ἐπίσκοπο νά συνεχίσει τίς καθημερινές θείες Λειτουργίες, καί πῆρε τή σχετική εὐλογία πρὸς μεγάλη χαρά τοῦ ἰδίου καί τῶν πιστῶν.

Ὁ π. Ἀντώνιος μέ τό σπάνιο ἦθος του, τό ταπεινό φρόνημά του καί τίς πολλῆς ἰκανότητές του εἶναι ἓνα πολυτίμο δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τήν ἐν Κορέα Ἐκκλησία μας. Ἔσ ἔἵναι δοξασμένο τό ὄνομά Του.

Ἀθανασία Δημ. Κοντογιαννακοπούλου

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΝΑΟΥ ΚΑΙ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΦΙΤΖΙ

Τήν Κυριακή 8 Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἡ τοπική μας Ἐκκλησία ἐξῆσε εὐλογημένες στιγμές πνευματικῆς χαρᾶς καί ἀγαλλίασης, κατά τόν ἐγκαίνιασμό τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος στό Saweni τῶν Νησιῶν Φίτζι. Τήν Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων καί τή θεία Λειτουργία τέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλόχιος μέ ντόπιους ἱερεῖς. Ἀμέσως μετά ἔγιναν καί τά ἐγκαίνια τοῦ Ὁρφανοτροφείου «Ἡ Ἁγία Ταβιθά», τό ὁποῖο βρίσκεται στόν περιβάλλοντα χώρο τοῦ Ναοῦ. Τήν ἐπόμενη ἡμέρα μιὰ πολυμελῆς οἰκογένεια εἰσήλθε διά τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶθε ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ νά μᾶς σκεπάζει ὄλους καί νά ἐνισχύει τό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς!

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Ζηλανδίας

Ἐθελοντές γιατροί στή Σουμάτρα

Ἡ Σουμάτρα εἶναι πραγματικά ἓνα ἰδιόμορφο νησί. Διασχίζεται ἀπό τόν Ἰσημερινό, ὁ ὁποῖος τήν τέμνει σέ δύο γεωγραφικές ζώνες. Στά δυτικά βρίσκεται ἡ ὄροσειρά Μπαρισάν, μέ ἓνα ἐνεργό ἠφαίστειο καί στά ἀνατολικά συναντᾶς ἐλώδεις πεδιάδες. Περισσότερο μοιάζει σά νά χωρίζεται σέ δύο διαφορετικούς κόσμους. Ὁ ἓνας χαρακτηρίζεται ἀπό τήν ἄγρια καί ἰδιαίτερη φυσική ὁμορφιά, τήν ὁποία προκάλεσαν στό περιβάλλον οἱ ἠφαιστειακές ἐκρήξεις, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἀπό τή βαριά ἀτμόσφαιρα τοῦ τροπικοῦ κλίματος καί τῆς ἀφόρητης ὑγρασίας.

Τό φυσικό κάλλος τοῦ πρώτου – κατά κανόνα – ἀπολαμβάνεται ἀπό τοὺς εὐπορους ἐπισκέπτες τοῦ νησιοῦ. Στό δεύτερο τμήμα, στοὺς ὄρυζῶνες καί στίς φυτεῖες τοῦ καφέ, δουλεύουν σκληρά καί γιά ἐλάχιστα χρήματα χιλιάδες βασανισμένοι ντόπιοι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι μόνιμα ἐκτεθειμένοι σέ ἄγνωστες γιά τόν δυτικό πολιτισμό μολύνσεις, μέ συχνότατα κρούσματα κίτρινου πυρετοῦ. Ἐξαιτίας τῆς πολυετοῦς ἐργασίας στοὺς ὑγροὺς ὄρυζῶνες, ἀντιμετωπίζουν πολὺ σοβαρά καρδιολογικά καί ρευματολογικά προβλήματα. Τά παιδιά πάσχουν ἀπό βαριά νοσήματα λόγῳ τῆς ἐλλείψεως βιταμινῶν.

Καταστροφικά φυσικά φαινόμενα καί θεομηνίες, ὀλοκλήρωνουν τό σκηνικό τῶν ταλαιπωριῶν αὐτῶν τῶν πτωχῶν ἀνθρώπων. Μόλις λίγα χρόνια πρὶν τό πληθυσίωρο νησί Νιάς δοκιμάστηκε σκληρά ἀπό τό πέρασμα τοῦ ἐφιαλτικοῦ τσουνάμι, πού στό πέρασμά του σκόρπισε τόν θάνατο καί τήν ἀνυπολόγιστη καταστροφή. Συχνές, ἐπίσης, εἶναι οἱ σεισμικές δονήσεις μέ τά ὀλέθρια ἐπακόλουθά τους.

Εἶναι ἀλήθεια, δυστυχῶς, πῶς ὀρισμένοι συνάνθρωποί μας παρακολουθοῦν τή δυστυχία καί τίς κακοπάθειες τῶν ἄλλων, ἀπό ἀπόσταση καί μέ ἀδιαφορία. Τά προβλήματα ὄλων ἐκείνων πού βρίσκονται μακριά ἀπό τόν δικό τους μικρόκοσμο, δέν τοὺς ἀγγίζουν. Κάποιοι ἄλλοι, ὅμως, ἀνοίγουν τήν καρδιά τους, τήν κάνουν δεκτική στήν ἀγάπη καί τότε ἡ «λάβρα» τῆς γίνεται οὐράνια εὐλογία πού ἔρχεται νά σμιλεύσει τό θαῦμα.

Ἐνα τέτοιο θαῦμα τῆς ἔκφρασης τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης κάποιων ἀδελφῶν μας ζήσαμε κι ἐμεῖς λίγο καιρό πρὶν, ὅταν τά μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐνωσης Ἐπιστημόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας μᾶς ἐπισκέφθηκαν, μέ σκοπό τήν ἐθελοντική ἱεραποστολική ἐργασία. Μαζί τους ἔφεραν τριακόσια κιλά φάρμακα καί βιταμίνες. Πρώτη φορά ἐπισκέφθηκαν τή Μητροπόλῃ μας τό ἔτος 2012. Ὅπως καί τότε ἔτσι καί τώρα, οἱ ἐννέα γιατροί, φαρμακοποιοί, φυσιοθεραπευτές, ἔμειναν σέ διάφορες περιοχές τῆς Σουμάτρας γιά ἓνα δεκαήμερο.

Ἀπό τήν ἀνατολή τοῦ ἡλίου μέχρι τά μεσάνυχτα, μέσα στήν ἀφόρητη πρωινή ζέση καί τήν ὑψηλή ὑγρασία τῆς νύχτας, ἐξέταζαν καί θεράπευαν ἀνθρώπους στό νοσοκομεῖο «Θεοτόκος» τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολῆς. Σέ ἐξωτερικούς χώρους ἢ στίς ἐγκαταστάσεις τῶν ἐνοριῶν μας, χωρίς ἀνέσεις καί τόν ἀπαραίτητο ἐξοπλισμό, ἔβλεπαν τοὺς ἀσθενεῖς. Οὔτε οἱ ἐλλείψεις, οὔτε οἱ δύσκολες συνθῆκες μπόρεσαν νά ξεθωριάσουν τή χαρά καί τή συγκίνηση πού ἀναδυόταν ἀπό τά βάρη τῆς καρδιάς τῶν θεραπευτῶν καί τῶν θεραπευόμενων. Εἶναι ἡ πνευματική χαρά πού νιώθουν ἐκεῖνοι πού ἀθόρυβα καί διακριτικά ἀφουγκράζονται στήν ὑπαρξή τους, τήν ἔνωση τοῦ οὐρανοῦ μέ τή γῆ. Τό «κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση» πού εἰκονογραφεῖ ἡ τέχνη τῆς ἀγάπης.

Ὡς ἐλάχιστο ἀντίδωρο καί ἀντιπροσφορά εὐγνωμοσύνης, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντῖνος καί ὁ ὑπεύθυνος ἱερέας τῆς περιοχῆς π. Χρυσόστομος Μανάλιου, τήν τελευταία ἡμέρα τῆς παραμονῆς τοῦ κλιμακίου τῶν ἐπιστημόνων ἀπό τήν Αὐστραλία, σέ μιά εἰδική ἐκδήλωση, πού διοργανώθηκε μέ τή συμμετοχή τῶν ντόπιων κατοίκων, προσέφεραν συμβολικά στοὺς ἐθελοντές ἐπισκέπτες ἀπό ἓνα παραδοσιακό κεντητό ὕφασμα. Γεγονός εἶναι ὅτι μόνο μέ τήν ἔμπρακτη ἔκφραση τῆς Χριστοδίδας ἀγαπητικῆς προσφορᾶς πρὸς τόν πάσχοντα συνάνθρωπό μας, ὁ κόσμος μπορεῖ νά γίνῃ καλύτερος.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολιν Σιγκαπούρης

ΣΕ ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ, η τοπική μας Έκκλησία απέκτησε δύο νέους κτιστούς ναούς. Πρόκειται για τόν Ίερό Ναό που είναι αφιερωμένος στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και στον Άγιο Ἀλέξανδρο στην περιοχή Μαϊμάχιο, που απέχει μόλις μία ώρα από τή Ναϊρόμπι, καθώς και τόν Ίερό Ναό που τιμάται στον Άγιο Γερμανό της Ἀλάσκας στην περιοχή της φυλής τών Νάντι.

Κατά τή διάρκεια τών Ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ

Τά ἐγκαίνια τών δύο Ναῶν ἔγιναν ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κένυας κ. Μακάριο, μέ τή συμμετοχή τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Νιτρίας κ. Νεοφύτου, ντόπιων κληρικῶν καί συνεργατῶν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Ἐκατοντάδες ἦταν καί οἱ πιστοί που ἔσπευσαν νά παραβρεθοῦν σέ αὐτά. Κατά τή διάρκεια τῆς τελετῆς, ὁ λαός συμμετεῖχε ἐνεργά ψάλλοντας ἀπό κοινοῦ μέ τούς ἱεροψάλτες τούς ἐκκλησιαστικούς ὕμνους.

Στό κήρυγμά του ὁ Μητροπολίτης, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τόν Θεό γιά τή μεγάλη εὐλογία καί πνευματική χαρά τοῦ ἐγκαίνιασμοῦ τών δύο νέων Θυσιαστηρίων, ὑπενθύμισε ὅτι ὁ Ναός ἀποτελεῖ τό κέντρο γύρω ἀπό τό ὁποῖο δορυφορεῖται ὀλόκληρη ἡ ζωή τών χριστιανῶν. Στό ναό εἰσέρχεται διά τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος στήν κοινωνία τών πιστῶν, ἐκεῖ συμμετέχει στήν τέλεση τών σωστικῶν μυστηρίων τῆς θείας Οἰκονομίας καί ἀπό ἐκεῖ κατευθύνεται ἡ ψυχή του, μέ τίς προσευχές τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τήν ἀτελεύτητη αἰωνιότητα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Μετά τό τέλος τών ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Ευαγγελισμοῦ καί τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου, ἔγινε συμβολικά ἡ βάπτισμα δύο μικρῶν παιδιῶν. Ἐπίσης ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τρισάγιο στόν τάφο τοῦ ἐργολάβου ὁ ὁποῖος ἐπιμελήθηκε ὅλο τό ἔργο τῆς κατασκευῆς τοῦ Ναοῦ, χωρίς νά ἀξιωθεῖ νά εἶναι σωματικά ὁ ἴδιος στά ἐγκαίνια.

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ναός τοῦ Ἀγίου Γερ-

Στιγμές ἀπό τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στήν ΚΕΝΥΑ

μανοῦ εἶναι ὁ πρῶτος Ὁρθόδοξος Ναός που ἀφιερώνεται στόν μεγάλο ἱεραπόστολο τῆς Ἀλάσκας, ὁ ὁποῖος εἶχε μαρτυρικό θάνατο εὐαγγελιζόμενος τόν Χριστό στους ἰθαγενεῖς κατοίκους τῆς χώρας. Στήν τελετῆ τών ἐγκαινίων ἦταν παρών καί ὁ δωρητής κληρικός ἀπό τή μακρινή Ἀλάσκα, στόν ὁποῖο ὁ Μητροπολίτης πρόσφερε ὡς ἐνθύμιο βαθῆς εὐγνωμοσύνης καί ἀναγνώρισης ἕναν σταυρό ἀπό τή Βηθλεέμ.

Μετά τό τέλος τών ἐγκαινίων τών δύο Ναῶν, παρουσιάσθηκε πλούσιο ἑορταστικό πρόγραμμα στό ὁποῖο συμμετείχαν πολλοί ντόπιοι νέοι, που παρουσίασαν παραδοσιακοῦς χορούς καί τραγούδια τών περιοχῶν τους. Ἀκολούθησε κοινή ἑορταστική τράπεζα ἀγάπης γιά ὅλους τούς παρευρισκόμενους.

Ἄργά τό ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας τών ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ, σέ παρακείμενο χωριό ἔγινε ἡ θεμελίωση ἐνός νέου Ναοῦ, ὁ ὁποῖος θά ἀφιερωθεῖ στους Δώδεκα Ἀποστόλους.

ἤδη στὸν χώρο ὑπάρχει ἓνας πλινθόκτιστος παιῶν ναὸς καὶ δίπλα του λειτουργεῖ ἓνα δημοτικὸ σχολεῖο. Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἀγαποῦν καὶ σέβονται ἰδιαίτερα τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀποτελοῦν μίαν ζωντανὴν καὶ δραστήριαν Ὀρθόδοξον κοινότητα.

Κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς ποιμαντικῆς περιόδου του στὴ Δυτικὴ Κένυα, ὁ Σεβ. κ. Μακάριος πραγματοποιοῦσε ἐπισκέψεις στὸ γυμνάσιον καὶ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον στὴν περιοχή Κεσεγκέ τῆς φυλῆς τῶν Νάντι, στὸ γυμνάσιον ποῦ βρίσκεται στὴν περιοχή Σιαβοκέρε τῆς φυλῆς τῶν Λούγια καὶ στὸ γυμνάσιον στὴν περιοχή Σιλιγκάι. Κοντὰ σὲ κάθε ἐκπαιδευτήριον ὑπάρχει Ὀρθόδοξος Ναὸς, ὅπου τελοῦνται οἱ Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ ὅλους τοὺς μαθητές.

Ὁ Μητροπολίτης εἶχε συναντήσεις μὲ τοὺς Διευθυντές καὶ τοὺς Καθηγητές τῶν σχολείων, περιηγήθηκε μίαν πρὸς μίαν τῶν σχολικῶν αἴθουσας καὶ συνομίλησε μὲ τοὺς μαθητές. Διένειμε βιβλία καὶ γραφικὴ ὕλη, ἐνῶ δὲν παρέλειψε νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ συγχαρῆ ὅλους γιὰ τὴν καλὴν καὶ εὐρυθμὴν λειτουργίαν τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἐπιμελήθηκε προσωπικὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀνέγερσος τοῦ δευτέρου σχολικοῦ κοιτώνα στὸ Κεσεγκέ, καὶ ἔδωκε τῶν ἀπαραίτητων κατευθύνσεων γιὰ τὴν ἀγορὰ οἰκοπέδου δίπλα ἀπὸ τὸ γυμνάσιον τοῦ Σιαβοκέρε, μὲ σκοπὸ τὴν ἐπέκτασιν τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων.

Θεμελιώνοντας ἓνα νέο ἴδρυμα τῆς Ἐκκλησίας

Παραδοσιακὸ χορὸς μετὰ ἀπὸ τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Λίγες ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴν περιοδείαν στὶς προαναφερθεῖσας περιοχές, ἐγένετο ἡ κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου καὶ κάποιων ἄλλων σχολικῶν μονάδων, ποῦ θὰ λειτουργοῦν καὶ αὐτὲς ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς τοπικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Συγκεκριμένα πρόκειται γιὰ τὸ γυμνάσιον τῆς περιοχῆς τῆς νότιας Νιάντζα, ποῦ ἀπέχει 18 χιλιομέτρα ἀπὸ τὴν Τανζανίαν. Στὸν ἴδιον χώρον βρίσκεται ὁ Ἱερός Ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Ματθαίου καὶ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον στὸ ὁποῖον σήμερον φοιτοῦν 700 παιδιὰ. Ἐπίσης θεμελιώθηκε ἓνα νέο δημοτικὸν σχολεῖον στὴν περιοχή Κιταόρ, κοντὰ στὸν Ναὸ τῶν Ἁγίων Γεωργίου καὶ Κοσμᾶ.

Στὶς δύο τελετὰς παρέστησαν, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν κυβερνήσεων, καθηγητές, πολλοὶ γονεῖς καὶ μαθητές. Στὶς ὁμιλίαις τοῦ ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, γιὰ τὴν τελευταίαν χρονίαν συμπορεύσασιν μὲ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν στὴν δημιουργίαν καὶ λειτουργίαν Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, ποῦ προάγουσιν τὸ μέλλον τῶν φτωχῶν παιδιῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας σὲ ὁλόκληρην τὴν Ἀφρικανικὴν Ἠπειρὸν, διὰ τῶν τοπικῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, δίνει προτεραιότητα στὴν παροχὴν παιδείας, ἀνοίγοντας νέους ὀρίζοντες καὶ παρέχοντας διεξόδους στοὺς νέους τῆς πολυπαθοῦς Ἀφρικῆς.

Ἀποκαλυπτικὴ σὲ σχέση μὲ τὴν ἀξίαν τῆς μόρφωσης καὶ τῶν ευκαιριῶν ποῦ παρέχει ἡ Ὀρθο-

δοξία στά παιδιά τῆς Ἀφρικῆς, εἶναι ἡ πραγματική ἱστορία πού ἀκολουθεῖ.

Κατά τή διάρκεια ἑνός αὐθόρμητου παιδικοῦ παιχνιδιοῦ δύο ἐπιστήθιων φίλων, ἀπό τραγική ἀββλεψία τό ἕνα ἀπό τά παιδιά προκάλεσε τό θάνατο τοῦ ἄλλου. Ὁ μικρός καταδικάστηκε ἀπό τίς δικαστικές ἀρχές ὡς ἔνοχος καί ὀδηγήθηκε στή φυλακή. Ἡ οἰκογένειά του τόν ἐγκατέλειψε καί ἡ κλειστή κοινωνία τοῦ χωριοῦ του τόν ἀπέκλεισε.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ δέχθηκε τήν ὀλόθερμη ἐξομολόγησή του, φρόντισε νά ἀποφυλακιστεῖ καί ἀνέλαβε ἐξολοκλήρου τή δαπάνη τῆς μόρφωσής του. Τό παιδί ἦταν πραγματικά πανέξυπνο καί ἀρίστευε στίς σπουδές του. Ἐπίσης σέ κάθε του βῆμα ἐπεδείκνυε ἄριστη διαγωγή καί συμπεριφορά. Ἀρχικά φοίτησε στό Διδασκαλικό Κολλῆγιο καί στή συνέχεια σπούδασε στό Πανεπιστήμιο τῆς Ναῖρόμπι, πάντοτε μέ τήν ἠθική καί οικονομική συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅταν ὀλοκλήρωσε ἐπιτυχῶς τίς σπουδές του ὁ Σεβασμιώτατος τόν διόρισε καθηγητή στό Διδασκαλικό Κολλῆγιο τῆς Μητροπόλεως.

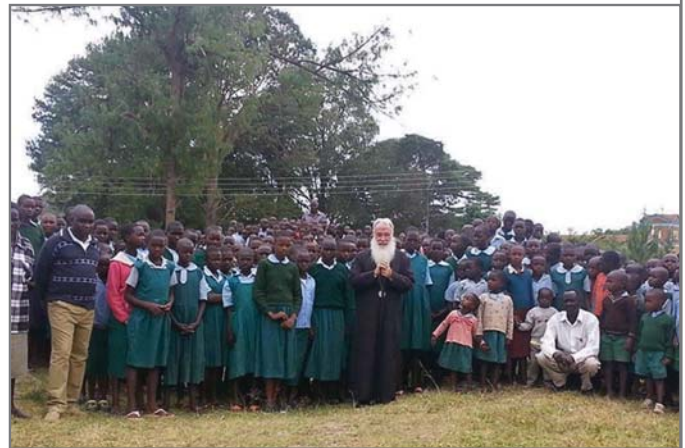
Ὁ νέος αὐτός, μόλις λίγες ἡμέρες πρίν, δέχθηκε τίς εὐχές τῆς Ἐκκλησίας μας κατά τήν τέλεση τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου, ὁ ὁποῖος ἐγίνε στό Ναό τῆς Ἁγίας Μαρίας στή γενέτειρά του.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σέ ὀλόκληρη τήν Ἀφρική, παράλληλα μέ τό ἱεραποστολικό της ἔργο, δραστηριοποιεῖται καί σέ τομεῖς ὅπως εἶναι ἡ ἐκπαίδευση καί κατάρτιση τῶν νέων, ἡ κοινωνική πρόνοια καί ἡ συμπαράσταση τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται τίς περισσότερες φορές τά ἀπολύτως ἀναγκαῖα καί ἀπαραίτητα. Σημεῖο ἀναφορᾶς κάθε διακονίας καί προσφορᾶς μας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός καί ὁ εὐαγγελικός Του λόγος: «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνί τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοί ἐποιήσατε» (Ματθ. 25,40).

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κένυας

Στό σχολεῖο «Ἅγιος Μάρκος» τῆς Ἱεραποστολῆς

Ὁ Σεβ. Κένυας κ. Μακάριος μέ ἐκπαιδευτικούς καί μαθητές

Ὁ γάμος τῶν δύο νέων στό Ναό τῆς Ἁγίας Μαρίας

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ

(†) Μητροπολίτης πρ. Θεσσαλιώτιδος
καί Φαναριοφερσάλων
1938 - 2015

Τό βράδυ τοῦ Σαββάτου τῆς 10^{ης} Ἰανουαρίου ἐ.ἐ., ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Μητροπολίτης πρῶν Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων κυρός Κύριλλος. Ὁ ἀείμνηστος γεννήθηκε στίς Κοιλίνες Ἀρκαδίας τό ἔτος 1939. Χειροτονήθηκε Διάκονος τό 1959 καί Πρεσβύτερος τό 1969, ἀναλαμβάνοντας τά καθήκοντα τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Ἐλάβε τό πτυχίο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τό 1968. Ἀπό τό 1969 ἕως τό 1971 ὑπηρετήσε ὡς στρατιωτικός ἱερέας στή Σχολή Εὐελπίδων. Ἀπό τό 1971 μέχρι τήν ἐκλογή του σέ Ἐπίσκοπο, ὑπηρετήσε ὡς Πρωτοσύγκελλος, Ἱεροκήρυκας καί Καθηγητής στήν Καρδίτσα. Μητροπολίτης Κυθήρων ἐξελέγη τό 1998, ἐνῶ τό 2005 κατεστάθη Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος.

Ἐνδιαφέρον καρδιακό καί ἔμπρακτο ἀγάπη γιά τό ἔργο τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς χαρακτηρίζει τόν μακαριστό Ἱεράρχη, σχεδόν ἀπό τότε πού οἱ πρῶτοι Ἑλληνες κληρικοί κίνησαν γιά «τόπους μακρινούς καί ἀπαραμύθητους», προκειμένου νά μιλήσουν γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό σέ ἴσους καθήμενους «ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου».

Ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων, μέ πολύ ζήλο, καταρχήν, ἐνημέρωνε συνεχῶς τό πλήρωμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας γιά τό ἐπιτελούμενο ἱεραποστολικό ἄνοιγμα τῆς Ὁρθοδοξίας σέ Ἀφρική καί Ἀσία καί ἐνέπνεε στούς πιστούς τή διάθεση νά γίνουν ἐνσυνείδητοι συνεργοί στό ἱερό καθήκον κάθε Χριστιανοῦ. Παράλληλα, ὡς χαρισματικός καθηγητής στή Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση, μεταλαμπάδευε στούς μαθητές του ὅσα ἀπό τά δικά του προσωπικά βιώματα ἐκείνοι θά μπορούσαν νά ἀφομοιώσουν.

Σπουδαιότερο ὄρων ὑπῆρξε ὅτι ἐπί σειρά ἐτῶν, κατά τό διάστημα τῶν σχολικῶν διακοπῶν – ἀποκλειστικά μέ προσωπικά του ἔξοδα – πήγαι-

Ἡ Ἀκολουθία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς στό Χόνγκ Κόνγκ

νε στήν «πρῶτη γραμμῆ» τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἀρχικά στήν Κορέα καί ἀργότερα στό Χόνγκ Κόνγκ, ὅπου προσέφερε ἀνεκτίμητη καί οὐσιαστική βοήθεια, κυρίως, στίς λειτουργικές καί κατηχητικές ἀνάγκες τῶν ἐκεῖ Ὁρθόδοξων κοινοτήτων.

Ὁ μακαριστός δέν παρέλειπε, ἐπίσης, νά ἐνημερώνει τούς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ «Πάντα

Μέ τόν Μακαριστό Μητροπολίτη Ν. Ζηλανδίας κυρό Διονύσιο στό Βάπτισμα δύο νεοφωτίστων Κορεατισσῶν

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης κυρός Κύριλλος μέ τόν νῦν Μητροπολίτη Κορέας κ. Ἀμβρόσιο καί Κορεάτισσες καλλιτέχνιδες μετά τήν παρουσίαση παραδοσιακῆς παράστασης, γιά τήν ἐπέτειο τῶν 100 χρόνων τῆς Ὁρθ. Ἐκκλησίας στήν Κορέα

τά ἔθνη», μέ σχετικά ἄρθρα του καί φωτογραφικό ὑλικό ἀπό τή δραστηριότητα τῶν ιεραποστολικῶν προσπαθειῶν τῶν χωρῶν πού ἐπισκεπτόταν.

Ἡ πνευματικότητα, ἡ ιεροπρέπεια, ἡ διάκριση, ἡ εὐγένεια καί ἡ σωφροσύνη πού τόν κοσμοῦσαν, μαζί μέ τήν ἐπαρκή γνώση τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας, καθῶς καί ἡ πείρα του ὡς ἐκπαιδευτικοῦ, τοῦ ἔδιναν τή δυνατότητα τῆς ἄμεσης προσαρμογῆς στίς τοπικές συνθήκες καί τῆς ἀνετης ἐπικοινωνίας του μέ τοὺς ἐκεῖ πιστοὺς, ἰδιαίτερα μέ τοὺς νέους καί τά παιδιά.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Σωτήριος, ὑπεύθυνος τότε τῶν ιεραποστολικῶν κοινοτήτων στήν Ἄνω Ἀνατολή, ὅταν ἀναφέρεται στό ἔργο τῆς διακονίας τοῦ π. Κυρίλλου, συχνά καταλήγει μέ τά ἀκόλουθα λόγια: «Ἡ βοήθεια πού μᾶς προσέφερε ἦταν πολὺτιμη!».

Εὐχόμαστε ὀλόψυχα ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, νά τόν ἀναπαύει στή χαρά τοῦ παραδείσου Του. Εἶθε ὄλοι ἐμεῖς νά ἔχουμε τήν εὐχή του!

Ἐπιμέλεια Γ. Ἐ. Ἰ.

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ 2015

Μέ τά χρήματα τοῦ δίσκου τῆς «Ἐβδομάδας Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς»:

- ἐνισχύεις τίς ιεραποστολικές προσπάθειες πού γίνονται στήν Ἀφρική καί τήν Ἀσία,
- καλύπτεις τά ἐξοδα τῆς συντήρησης καί κίνησης τῶν ιεραποστολῶν,
- προωθείς τά προγράμματα ἀνέγερσης ναῶν στίς ιεραποστολικές περιοχές,
- ἐξοπλίζεις τοὺς ναοὺς μέ εἰκόνες καί ἱερά σκεύη,
- ἐνισχύεις τήν ἐκδοση λειτουργικῶν καί θεολογικῶν βιβλίων,
- βοηθᾶς στή δημιουργία μορφωμένων στελεχῶν στίς τοπικές Ἐκκλησίες.

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς ἔνυπορεῖτό τις, ὤρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια΄ 29)

Ἄπό 1-10-2014 ἕως 31-12-2014 προσεφέρθησαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοῦς:

Anagnostopoulou Joanna 69,45 • Economou Georgia 41,66 • Toto Χρ. Θεόδωρο 20 • Tsina Frideriki 27,79 • Ἀγιοστρατίτη Δημήτριο 50 • Ἀδελφὸ Π. 100 • Ἀερίδη Κων/νο 30 • Ἀναγνωστόπουλο Παναγιώτη 10 • Ἀναστασοπούλου Μαρία 10 • Ἀνδρεάδη Δημοσθένη 50 • Ἀντωνόπουλο Ἄγγελιο 300 • Ἀντωνοπούλου Καλλιόπη 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5203) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5204) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5259) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6047) 350 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1298) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6982) 25 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6952) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1310) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1035) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6160) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 7007) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 7002) 145 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6135) 113,12 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5652) 235,05 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6640) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 7024) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5239) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6974) 2.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6177) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6161) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5544) 350 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5196, 5707, 6134, 6958, 6980) 250 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6286) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4140, 5201, 5727, 6989) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5751) 15.000 • Ἀνώ-

νυμο (Γ.Ε. 6761) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5232) 37,50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 7012) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6977) 120 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5480) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5240) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5243, 5737, 6159) 520 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6638) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5538) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5244, 5724, 6145) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6091) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6141) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6659) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6962) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5213, 6158, 6976) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 5241) 40 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 6144) 100 • Ἀποστόλου Ἀθηνᾶ 1.074 • Ἀποστόλου Ἰω. Ἀπόστολο 50 • Ἀραμπατζίδου Δήμητρα 500 • Ἀραμπατζίδου Σταυρούλα 400 • Ἀργυριάδου Βούλα 40 • Ἀσημάκη Κωνσταντῖνο 65 • Βάγια Ἀσημάκη 10 • Βακαδάρη Ἰωάννη 100 • Βαῖῆ Βασιλική 5 • Βαῖλωμένου Βασιλική 30 • Βαρθάλη Χρῆστο 150 • Βασιλειάδη Δημήτριο 20 • Βασιλειάδη Κων/νο 50 • Βασιλείου Κυριακή 300 • Βασιλοπούλου Σοφία 50 • Βασιλοπούλου Σοφία 120 • Βαῖζογλου Δέσποινα 200 • Βελισσάρη Μαρία 1.000 • Βενέρη Λαμπράκη Αἰκ. 70 • Βενιέρη Αἰκ. 100 • Βέττα Γεωργία 60 • Βιζέγκο Γεώργιο καί Ἀγγελική 50 • Βηλαγκούλη Νίκη 120 • Βηλέσσα Νικόλαο 20 • Βολονάκη Ἐλένη 60 • Βουτετάκη Γαρυφαλλιά 80 • Βυτανιώτη Ἀστερόπη 36 • Γαβριήλ Μαρία 65 • Γαρμπή Βασίλειο 65 • Γαυρίδου Σοφία 100 • Γεννάδη Κυριάκο 150 • Γεωργακοπούλου Ἀθηνᾶ 10 • Γεωρ-

γιάδη Νικόλαο 15 • Γεωργίου Παντ. 100 • Γεωργοτᾶ Μάρκο 100 • Γιαννακοπούλου Ἐλένα 50 • Γιαννέλου Ἥλεκτρα 60 • Γιαπρό Χριστόφορο 100 • Δαβάκη Σπυριδῶνα 150 • Δαῖδᾶ Ἀθ. Παναγιώτη 75 • Δανιήλ 30 • Δανιηλίδη Χρῆστο 55 • Δάρρα Σταυρούλα 20 • Δασκαλοπούλου Οὐρανία 30 • Δεσποινούδη Ἀθανάσιο 20 • Δημακοπούλου Εὐαγγελία 30 • Δημητριάδου Εὐπραξία 30 • Δημητρίου Νίκη 25 • Δοκμετζόγλου Ἐλισάβετ 20 • Δόξα Παναγιώτα 100 • Δουβλίδου Ἐλένη 100 • Δουγάλη Παναγιώτη 50 • Δουρίδα Νάντια 10 • Δρακάκη Στέλιο 300 • Ἐμπορίδου Ἀναστασία 200 • Ἐνωση Ἀποστράτων Ἀξ/κῶν Ναυτικοῦ 70 • Εὐθυμίου Ἀναστασία 100 • Εὐθυμίου Γεώργιο 20 • Εὐσταθίου Δάφνη 20 • Ζακοπούλου Φλώρα 30 • Ζάρρου Μαρία 50 • Ζαχαράκη Μαρία 100 • Ζηλιανάκη Ἐλένη 50 • Ζιωτόπουλο Παναγιώτη 50 • Ζουναρέλη Ντόβα Ἐλένη 12 • Ἡλιοπούλου Βασίλειο 50 • Ἡλιοπούλου Γεωργία 50 • Ἡλιοῦ Ἐλευθέριο 30 • Ἡσυχαστήριο «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θαλασσήνη Παναγιώτη 200 • Θεοδοσιάδη Εὐγένιο 210 • Θεοδωρακάκη Ζωζώ 60 • Θεοδωράκη Μαρία 30 • Θεοδωράκη Φώτιο 50 • Ἰακωβίδη Βασίλειο 50 • Ἰδρυμα «Η ΑΓΙΑ ΤΑΒΙΘΑ» 10 • Καθηνιώτου Εὐρ. 50 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 20 • Κάλχη Εὐστράτιο 20 • Καλογρίτσα Ἰωάννη 50 • Καλόξυλο Εὐάγγελιο 100 • Καληπάκη Ἐλένη 50 • Καμπούρη Χριστίνα 50 • Κάντζο

Κων/νο 20 • Καπελιώτη Μαρία 62,50 • Καπίκη Δημήτριο 30 • Καραβάνη Ευστράτιο 60 • Καραθεοδώρου Είρ. 50 • Καρανδρέα Παναγιώτη 30 • Καραολάνη Κων/νο 200 • Καρατάσου Άλεξάνδρα 30 • Καραϊσαρηλή Καλλιόπη 100 • Καρβουντζή Αικατερίνη 50 • Κατηφόρη Ναταλία 10 • Κατσιών Άθανάσιο 60 • Καφετζοπούλου Έλένη 130 • Κεφαλίδου Σιμέλα 100 • Κηπουρό Χρήστο 50 • Κληρονόμο Ίωάννη 100 • Κοκκινάκη Ύπατία 500 • Κοκκόρη Ευσέβιο 20 • Κομαρίμα Ίωάννα 100 • Κονδύλη Ίω. 50 • Κοντού Μελομένη 1.000 • Κοπάνου Άναστασία 50 • Κορακιανίτου Άγ. 800 • Κορίκη Μάχη 70 • Κοσκιέρη Ηοenen Θωμάς 25 • Κοτίου Δημήτρα 50 • Κούγια Αικατερίνη 30 • Κουσουτζή Π. 20 • Κούστα Άλκιθέα 200 • Κουτόνια Παρασκευή 50 • Κουτσογιάννη Δημήτρα 70 • Κουτσοφίου Μαρία 60 • Κρενδροπούλου Γεώργιο 200 • Κυριακίδη Άντωνία 40 • Κωνσταντινίδη Εύαγγελιο 20 • Κωνσταντινίδου Έλεούσα Μαρία 50 • Κωνσταντοπούλου Βούλια 60 • Λάμπρου Άναστασία 25 • Λαναρά Χριστίνα 100 • Λιβιεράτου Δημήτρα 50 • Λιόλιου Χ. 80 • Λιούλια Σταματία 150 • Λουδάρο Έμ. 100 • Λουιζίδη Κίμωνα 20 • Λυκούργου Πηνελόπη 60 • Λυμπέρη Δημήτριο 100 • Μαγκλιβέρα Σταύρο 100 • Μαζωνάκη Έλένη 100 • Μαϊκαντή Άγγελική 65 • Μακρή Φιλάρετη 150 • Μακρίδου Νίνα 25 • Μακρυγεωργίου Κατίνα 50 • Μανθόπουλο Κων/νο 1.000 • Μανιακούρα Δ. 1.000 • Μανιάτη Παναγιώτη 50 • Μαντζίνη Γεώργιο 20 • Μαραγιάννη Νικ. 25 • Μαρκέλου Γεωργία 50 • Ματσιώτα Έλένη 50 • Μαυραγάνη Βασιλική 30 • Μαυραντώνη Μαρία 70 • Μαϊθακάκη Νομική 30 • Μιχαηλίδη Ίωάν. καί Κων/να 100 • Μονή Παναγίας Πορταϊτίσσης 50 • Μοσχοφίδου Εύαγγελία 50 • Μπαρμπαρού-

τση Ίωάννη 30 • Μπέλημα Δημήτρα 10 • Μπέση Παρασκευή 150 • Μπίνα Άπόστολο 50 • Μπινίκο Νίκο 20 • Μπιρπανάγο Ά. 30 • Μποζόπουλο Κων/νο 50 • Μπολώση Πέπη 30 • Μπουζάνη Σοφία 50 • Μπούρμα Έλένη 100 • Μπούλη Μαρία 50 • Μπρέλλη Στέφανο 38 • Νάννου Φωτεινή 65 • Ναό Κοιμ. Θεοτόκου Σκοπέλου 550 • Νασσοπούλου Π. Στέλλα 40 • Νικολαΐδου Έλένη 50 • Νικολόπουλο Χρυσόστομο 25 • Νούση Στυλιανό 100 • Ντηλιού Μαρία 50 • Ξαγρεμμένάκο Στυλιανό 20 • Ξογνού Μαρία 50 • Παλαμίδα Λάζαρο 200 • Πάλλη Σταυρούλα 130 • Παναγιωτόπουλο Γεώργιο 150 • Παντζοπούλου Άδαμαντία 100 • Παντογιού Παρασκευή 240 • Παπαγεωργίου Βάγιο 35 • Παπαδιά Μαρία 120 • Παπαδόπουλο Περικλή 50 • Παπαδοπούλου Μαρία 80 • Παπακωνσταντίνου Β. Νικόλαο 25 • Παπαχρήστου Ήλιόνα 300 • Παπαϊωάννου Άγγελική 50 • Παρασκευοπούλου Άθηνά 100 • Παρλιάρου Έρασμία 50 • Παρνασά Μεταξιά 130 • Πασχαλίδη Άναστάσιο 30 • Πατούνα Έμμ. 120 • Πατρικαλάκη Χαράλαμφο Τίτο 40 • Πατρινοΰ Ειρήνη 50 • Πατσάκη Στέλλα 20 • Πάτση Παναγιώτη 30 • Περδίκη Άθανασία 50 • Πεσλή Βασ. Άθανάσιο 100 • Πολεμικό Σωτήριο τοΰ Έμμ. 310 • Πολλάτου Άθηνά 25 • Προυσινούδη Νίκη 50 • Ράντου Μαρία 50 • Ρήγκο Άριστοτέλη 50 • Ρουσέλη Δημήτρα 200 • Σακιώτη Κων/νο 50 • Σαμιώτη Ζωή 150 • Σαραβάνου Βασιλική 100 • Σάρρα Πασαλίνα 20 • Σεμερτζίδου Σταυρούλα 100 • Σεφερίδου Παρασκευή 50 • Σιδέρη Ευστράτιο 65 • Σκαμπετζάκη Περικλή 30 • Σκέντζο Άπόστολο 30 • Σκοδιλάκη Καπετανάκη Εύαγγελία 300 • Σολδάτο Εύαγγελο 50 • Σολομωνίδη Άργύριο 30 • Σολομωνίδου Άνδρομάχη 80 • Σουφλιά Σωτηρία 50 • Σπυρόπουλο Ίωάννη 10 • Στά-

θη Αικατερίνη 20 • Σταθουλόπουλο Βασίλειο 50 • Σταματοπούλου Ρούσου Άρτεμις 60 • Σταυρόπουλο Ί. 200 • Στολάκη Αικ. 100 • Σύλλογος «Η ΑΓΙΑ ΣΚΕΠΗ» 200 • Σύλλογο Γ/Κ Α΄ Γυμνασίου Σαλαμίνας 976,50 • Συμεωνίδου - Δέδε Έλένη 25 • Σχολλη Άπολυτρωτική Ύπ. Θεοτόκου 630 • Σωτηράκου Κυριακή 50 • Τασιούλη Μιήτ. 1.000 • Ταταράκη Εύαγγελία 100 • Τελώνη Καλλιόπη 250 • Τζανετή Στυλιανό 20 • Τζήμα Ν. Δημήτριο 150 • Τζίντζιο Γεώργιο 60 • Τζίντζιο Όλγα 30 • Τζουανάκη Ευσέβεια 20 • Τηγάνη Παναγιώτη 10 • Τίγκα Γεώργιο 600 • Τράντα Θωμά 15 • Τρύγκα Άπόστολο 15 • Τσαβού Μαργαρίτα 100 • Τσαμαρδού Τρισεύγενη 15 • Τσελιάγκου Λεμπιδάκη Μαλαματένια 50 • Τσικαλή Δημ. 30 • Τσικαλάκη Καθολική 100 • Τσίτζα Έλένη 50 • Τσιουμάνη Γρηγόριο 50 • Τσιρώνη Ήλ. 101 • Τσιρώνη Ροδαλιά 20 • Τσοβού Άναστασία 40 • Τσολίσου Δέσποινα 20 • Ύφαντη Ίωάννη 30 • Ύφαντη Ίωάννη 30 • Φάσσα Κωνσταντία 150 • Φούγια Κων/νο 400 • Φούλια Στυλιανό 500 • Φραγκή Άθανάσιο 100 • Φραγκουλόπουλο Ευστράτιο 50 • Χαμακιώτη Σωτήριο 100 • Χαμουρούδη Λαμπρινή 50 • Χαντζή Τριαντάφυλλο 50 • Χαραλαμπίδου Μαρία 20 • Χαραλαμπόπουλο Βασίλειο 20 • Χαραλαμπόπουλο Θεοδόσιο 100 • Χατζηαλεξάνδρου Άλεξάνδρο 20 • Χατζηγεωργίου Αικ. 20 • Χατζηγεωργίου Μαρία 50 • Χατζηγιάννη Τρύφ. 100 • Χατζημάρκου Στέλλα 100 • Χατζημόσο 300 • Χατζηπρίμο Θωμά 60 • Χατζησταύρου Κων/νο 100 • Χατζηχρήστου Άγγελική 50 • Χιώτο Παναγιώτη 20 • Χρυσό Μιχ. Παύλο 50 • Ψαρουδάκη Παναγιώτα 50 • Ψιακούλια Άντώνιο 50.

Επιμέλεια: Εύαγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν Ζωὴν
† Ὁ Χόνγκ Κόνγκ Νεκτάριος 2

18 Ἡμέρες στὸ Κονγκό (Β' Μέρος)
† Ὁ Κίτρος Γεώργιος 3

Ὁ ἅγιος Φρουμέντιος καὶ οἱ ἀπαρχές
τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Αἰθιοπία
Μ.Σ.Π. 10

Ποιμαντικές ἐπισκέψεις στὶς πόλεις Dolisie καὶ Nkayi
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Ἐπισκοπὴ Μπραζαβίλ καὶ Γκαμπόν 13

Συναντώντας τὸν Κύριο στὴν «Τιβεριάδα» τῆς Ἀφρικῆς
† Ὁ Καμερούν Γρηγόριος 14

«Ἀκοῦμε τὸν Πνευματικό»
Ε.Ι. 15

Ἡ πρόσκληση τῶν Ἀφρικανῶν πρὸς τοὺς Ὁρθόδοξους
Νικόλαος Γ. Τσιρέβελλος 16

Ἡμέρες "Πεντηκοστῆς" στὴν Κορέα
Ἀθανασία Δημ. Κοντογιαννακοπούλου 20

Ἐγκαίνια Ναοῦ καὶ Ὁρφανοτροφείου στὰ Νησιά Φίτζι
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Ν. Ζηλανδίας 22

Ἐθελοντές γιατροὶ στὴ Σουμάτρα
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Σιγκαπούρης 23

Στιγμές ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στὴν Κένυα
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Κένυας 24

Κύριλλος Χριστάκης - (†) Μητροπολίτης πρ. Θεσσαλιώτιδος
καὶ Φαναριοφερσάλων 1938 - 2015
Γ. Ἐ. Ἰ. 27

Ἐβδομάδα Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς 2015 28

Δωρητές
Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης 29

Ἐξώφυλλο - Ὁπισθόφυλλο: *Χαρακτηριστικὲς φιγούρες γυναικῶν τῆς Ἀφρικανικῆς ὑπαίθρου (φωτ. τῆς Ἱεραποστολικῆς ἐργαζομένης στὸ Μπουρούντι καὶ τῆ Ρουάντα Κωνσταντίνης Κανελλοπούλου).*

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΛΔ', τεύχος 133, Ἰαν. - Φεβρ. - Μαρτ. 2015
Τριμηναῖο Ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μὲ τρόπο υπεύθινο γιὰ τὶς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τὸν κόσμο.

* Ἐνημερώνει πάνω στὴν πολὺμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ποὺ περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μὲ ποικίλα προβλήματα καὶ χαρίσματα.

Ἰδιοκτήτης: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰαίου 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατὰ τὰ ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομὴ γιὰ 1 χρόνο:

Ἑσπεριζοῦ	€ 5
Κύτρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιὰ τοὺς φοιτητές καὶ μαθητές:	€ 2,50
Τιμὴ τεύχους	€ 1,25

* Τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικὸ χαρακτήρα. Δὲν ἀποσκοπεῖ μόνον στὴν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ καὶ στὴ διαμόρφωση υπεύθινης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικὲς προσφορές γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρήστος Κοβαῖος.
Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουονέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 34, No 133, Jan.-Febr.-March 2015

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatas. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΠΑΡΩΡΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Την. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
Αριθμός Άδειας
9

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 3536